

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decimanona. Ad immaculatam Deiparæ Conceptionem magis
stabiliendam perpulchro contexitur catena ex sacra Scriptura, ex
testimoniis Pontificum, & Conciliorum; ex consensu vniuersalis Ecclesiæ;

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

impediret multa ac præclarissima bona, in præ adductis rationibus explicata: confonum ergo est rationi, ut dicamus Deum id non permisisse. Scio aliquos auctores contrarium opinantes dicere, Deum in matre sua permisisse lapsum in peccatum originale, ut, quæ humillima futura erat, maioris humilitatis materiam haberet, & urgentius motiuum, magis, ac magis se demittendi, dum cogitaret se in instanti Conceptionis sub diaboli feruitute extitisse. Verum hoc a ratione longè alienum esse multiplex ratio mihi suadet: Prima, quia etiam peccata actualia, & maxime lætalia, sunt vberior materia, & fortius motiuum propriæ humiliatōis, & abiectionis, quàm originale, in quæ tamen nõ est prolabi permilla. Secunda: quia in Virgine poterat insignis oriri humilitas ab illic lapsu in peccatum, ex perfecto lumine supernaturali, & ex limpidiori cognitione Dei, & propriæ conditionis, quod genus humilitatis perfectius est, & ideo fuit in Christo Domino. Tertia: quia licet peccatum materiam subministrat humiliatōis, tamen humilitatis perfectioni multum derogat, nam quãto cupiam propter peccata commissa maiora humiliandi suppetunt motiua, tantò eius humilitas mirabilis minus esse perhibetur, ut eleganter edocuit D. Bernard dum ait:

D. Bernard. in eo qui grauius peccauit, est amanda, non tamen admiranda humilitas: ac si quis innocentiam retinet, & nihilominus humilitatem iungit, nonne sibi videtur geminam animam possidere decorem? similia verba lego apud nostrum D. Bonauent. de perfectu Relig. li.

2. vbi inquit si humiliatur, & despicit se, qui non habet vnde gloriatur, sed multa, vnde confundatur licet bona sit ista humilitas, tamen non admiranda: ut igitur perfectior esset humilitas Mariæ, oportuit caruisse omni materia, & motiuo peccati originalis.

Quarta: quia non erat necessarium ad incrementum humilitatis B. Virginem peccato originali fuisse infectam, non enim habebat rebellionem carnis, velut Paulus, qui ne magnitudo reuelationum extolleret

illum, opus habuit stimulo carnis, qui eum colaphizaret. Tandem: quia finis Conceptionis Virginis fuit cõceptio Christi: ergo cum in eius conceptione Deus hunc respexerit finem, non debuit in Virgine permittere labem tali fini minimè consentaneam; maxime quia statim post cõceptionem erat ipse emundaturus Virginem à peccati labe, ut immaculatam Dei templum esset, conuenientius erat, maculam non permittere, quàm ab illa post casum liberare: cum ergo alterutro modo dispensandum esset in lege communi, & primum sit in se conuenientius, illud certe factum fuisse prudenter credemus.

HOMILIA XIX.

Ad immaculatam Deiparæ Conceptionem magis stabilendam perpulchra contextitur catena ex sacra Scriptura, ex testimonijs Pontificum, & Conciliorum; ex consensu vniuersalis Ecclesiæ; ex miraculis, & reuelationibus; ex sanctis Patribus; ex grauisimis, tam vetustis, quàm nouis, tam mysticis, quàm Scholasticis Doctoribus, necnon ex iure Canonico, & Civile.

Ex sacra Scriptura. §. I.

QUAMVIS ex mystico sensu nõ possit efficax argumentum desumi ad res fidei confirmandas, quando non constat illi esse sancto, ut eum D. Hieronymo, Augustino, & Augustino vnanimi consensu docent Theologi in primam partem D. Thom. q. 1. art. 10. suppositum. Vincent. sita tamen grauissimorum Doctorum expositione, & precipue Ecclesiæ Catholice applicatione, magni ponderis est mystica intelligentia; maxime, cum de singularibus priuilegijs beatæ Virginis agitur,

N 2 quorum

quorum per multa acceptat Ecclesia Romana, quae magistra est omnium Ecclesiarum; absque loco aliquo expresso sacrae Scripturae, illa docentur, quod non peccaverit vaquam venialiter, quod corpus eius putredine nescierit, quod in corpore & anima assumpta fuerit in caelum; hoc supposito, verba illa Genes. *Inimicitias ponam inter te, & mulierem*, quae de B. Virgine fore intelligenda docent gravissimi Ecclesiae Patres; Ambrosius, Gregorius, Augustinus, Bernardus, Beda, & alii permulti prenotant futuras inimicitias perpetuas inter Dæmonem, & Virginem, nunquam ergo per peccatum originale amicitias inierunt, alioquin prius Dæmon concitasset caput virginis, quam ipsa contereret caput illius; unde s. Brunus serm. de Nativitate Mariae versans locum illi Job: *Nanquid illud ei quiescui, aut alligabis eum ancillis tuis* & dicit Virgine esse Ancillam, in missus est, cui Dominus alligavit semper Leviathan; & D. Epiphanius sermone de Virginis magnam, ingenio dicitur: *Immaculatam Virginem significatam fuisse per iuencam illam libri Numerorum*, nunquam iugum expertam, quia peccati iugo nunquam subiacuit. Cantorum item varia sunt loca: sicut *lilium inter spinas, sic amica mea inter filias*: *Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te*, quae de Ecclesia non possunt verificari, cum multi in ea sint maculati, nisi ratione principalioris membri illius, quod est beata Virgo, ut perdoctè adnotavit Iacobus Episcopus Christopolitanus super Psalmum quadragesimum quintum. Simile est illud: *Vna est columba mea, perfecta mea*: non autem esset unica, si solum fuisset sanctificata, & non præservata, cum & alii fuerint sanctificati in utero materno. Ibidem etiam dicitur: *Hortus conclusus, fons signatus*: si autem aditus ad eam Dæmoni patuisset, non fuisset hortus vndique, & semper conclusus, sed potius in Coceptione apertus, ac violatus. Ac tandem vocatur à Sponso: *Immaculata mea*: si autem maculam peccati originalis co-

traxisset, maculata fuisset, non immaculata. Sponsus etià solus, qui tenebras nunquam novit, illam comparat: *electa, ut sol*, & illud Psalm. 88. *Thronus eius, sicut sol*, quod de B. Virgine intelligit s. Ioan. Damascen. lib. 4. c. 15. Ecclesia deinde Catholica in die Conceptionis, & alibi sepe verba, quae secundum sensum literalem intelliguntur de aeterna Sapientia, applicat, & commodat B. Virgini; inter quae haec, quae sequuntur, illibatam Conceptionem asserunt: *Proverb. 1. Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret, à principio*: Si ergo ab aeterno B. Virgo fuit possessa à Deo, ergo non à Dæmone, per peccatum originale, alioquin antiquior fuisset possessio Dæmonis, quam Dei: Aeterno autem nihil est antiquius. & libro Sapientiae Salomon ait: *Emanatio quadam est claritatis, omnipotentis Dei sincera*: & idè nihil inquinatum in eam incurrit. & paulò inferius vocat illam: *Speculum sine macula*. Ac tandem Ecclesiast. 24. dicitur: *In me omnis gratia viae, & veritatis*: ergo gratia præservationis à peccato originali ei non deficit. Job item agens de peccato originali, sub metaphora caliginosae noctis dicit: *Expectet lucem* (scilicet Christum) & non videat, neque ortum surgentis aurora: per quam B. Virgo significatur, sic enim exponit hunc locum D. Thomas, applicans illum ad ortum extra uterum; sed æquè benè applicari potest ad conceptionem, quae est ortus in utero. Facit ad idem totus Psalmus 14. *Benedixisti Domine terram tuam*, ut ibi exponit Arnobius, & Isidorus ad sortem Florétinam. Ac tandem verba illa angelica, quae ex diuino praecepto Angelus Virgini dixit: *Aue gratia plena: habenas iaxant ad ea omnia privilegia Virgini tribuenda, quae Matrem Dei decet*, cum ad hunc finem, & scopum illa plenitudo ei fuerit collata: at decet maximè, ut quae Dei Genitrix futura erat, nunquam maculata, aut diaboli ancilla prius extitisset: sufficienter ergo ex sacris libris Christiana pietas immaculatam Virginis

Genes. 3.

Ambrosius de fide
Gregorius in moralibus
Augustinus in libro de civitate dei

Gregorius in moralibus
Augustinus in libro de civitate dei

Augustinus in libro de civitate dei
Gregorius in moralibus

Gregorius in moralibus
Augustinus in libro de civitate dei

Augustinus in libro de civitate dei
Gregorius in moralibus

Gregorius in moralibus
Augustinus in libro de civitate dei

Augustinus in libro de civitate dei
Gregorius in moralibus

Gregorius in moralibus
Augustinus in libro de civitate dei

Augustinus in libro de civitate dei
Gregorius in moralibus

Gregorius in moralibus
Augustinus in libro de civitate dei

Augustinus in libro de civitate dei
Gregorius in moralibus

Gregorius in moralibus
Augustinus in libro de civitate dei

Augustinus in libro de civitate dei
Gregorius in moralibus

Gregorius in moralibus
Augustinus in libro de civitate dei

Augustinus in libro de civitate dei
Gregorius in moralibus

Gregorius in moralibus
Augustinus in libro de civitate dei

Pron. 8.

Sapient. 7.

Eccles. 24.

Job. 5.

D. Thom.

Psalm. 84.

Arnob. super

Psalm. 85.

Isidor. ad sortem

Florétinam.

Com.

Conceptionem elicit; maxime, cum vt supra adnotauit, ad in-ruptionem corporis, & assumptionem Virginis; quam vniuersali consensu docet Ecclesia; nulla his clariora testimonia, quibus immaculatam comprobamus Conceptionem in facris eloquiis reperiantur. Accedunt ad hæc varia figuræ, quibus Patres passim vtuntur ad B. Virginis commendationem, vt Eua, quæ in gratia fuit creata; Paradisus, super quem non cecidit maledictio Dei; Arca Noe, quam diluuii aque non inundauerunt; pulcher Thronus Salomonis eburneus, & absque macula; Arca Dauidica, ad quam pestifera contagio non appropinquauit; Terra Sacerdotalis quæ ab omni tributo immunis erat; Sara, quam non tetigit Abimelech, & alia permultæ, quas in superioribus Homiliis latè explicauimus, & multiplici Patrum eruditione illustrauimus.

Ex sacris Pontificibus, & Concilijs. §. 2.

Quamuis adhuc Romani Pontifices, apud quos solum residet potestas definiendi ea, quæ sunt inconcussa fide tenenda, non desinerint tanquam certam secundum fidem veritatem hanc immaculatæ Conceptionis B. Virginis, tamen illi vehementer fauent, & in eam summo perè propendat, sicut & nonnulla Concilia, quorum verba referemus, vt id omnibus manifestius pateat. Et quidem in primis hanc sententiam tanquam probabiliorem, & ab omnibus amplectendam approbavit Alexander Quintus in 3. dist. 3. sub nomine Petri de Candia: verum tamen est, quod hæc scripserit antequam esset Pontifex, asserit tamen Varro in eodem 3. dist. 3. Sanctissimus Dominus Papa Alexander V. approbavit opinionem Minorum, referunt quidam recentiores hanc approbationem & confirmationem fecisse in Ciuitate Pisarum, anno. 1411. Deinde tres Pontifices, Iulius II. Alexander V. & Sixtus V. approba-

runt, & confirmantur Religionem institutam in honorem eiusdem immaculatæ Conceptionis B. Virginis, in cuius Regula c. 3. dicitur: Animam Virginis a primo instanti creationis fuisse sanctam, eique varias Indulgentias in honorem eiusdem immaculatæ Conceptionis concesserunt, vt constat ex compendio Mēdicantium, verbo: Communicatio §. 18. & Conceptio §. 10. 12. & 13. at non est dicendum à Pontificibus fuisse confirmatam, & ab Ecclesia retineri Religionem consecratam in honorem alicuius falsæ sanctitatis: censent ergo sancti illi Pontifices B. Virginis valde probabilem Conceptionem immaculatam fuisse. Adde singulis annis Romæ in præsentia summi Pontificis, in eius Capella adstante purpureo Cardinalium senatu Missam Conceptionis B. Virginis solemniter decantari. Extat deinde celebris Decretalis Sixti V. ad obstruenda ora impugnantium sanctitatem Marianæ Conceptionis, in qua, non solum Virginem, sed & ipsam eius Conceptionem expressis verbis vocat immaculatam; eius verba, et multa, non graua bor referre. Graue nimis gerimus, & molestum; cum sinistra nobis de quibusdam Ecclesiasticis personis referuntur, sed in eorum, qui ad Euangelizandum Verbum Dei sunt deputati, excessibus predicando commissis eo grauius prouocamur, quo illi periculosius remanent incorrecti, cum facile deleri nequeant, qui multorum cordibus sic suscipi prædicando, diffusius, & damnabilius imprimuntur errores. Sane, cum sancta Romana Ecclesia de inemerata, semperq; Virginis Mariæ Conceptione publice festum celebret: & speciale, ac proprium super hoc officium ordinauerit; nonnullos, tamen accepimus Prædicatores in suis sermonibus ad populum publice per diuersas ciuitates, & terras affirmare hæcenus non euhuerunt, & quodam prædicare non cessant, omnes illos, qui tenent, aut asserunt eandem gloriosam, & immaculatam Dei Genitricem absque originali peccati macula fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse hæreticos, eiusdemque immaculatæ

Compēd. Mēdicantium.

Decretalis Sixti V.

*Gen. 2.
Gen. 7.
2. Paral. 9.
2. Reg. 14.
Gen. 47.
Gen. 20.*

Alexand. V. sub nomine Petri de Candia.

Alexand. V. Sanctissimus Dominus Papa Alexander V. approbavit opinionem Minorum, referunt quidam recentiores hanc approbationem & confirmationem fecisse in Ciuitate Pisarum, anno. 1411. Deinde tres Pontifices, Iulius II. Alexander V. & Sixtus V. approba-

Statu T. P.
vocat Con-
cept. Virg.
immac.

Conceptionis officium celebranter, & audien-
tes sermones illorum, qui eam sine huiusmodi
macula conceptam esse affirmant, peccare
gravius: sed, & prefatis predicationi-
bus non contenti, confectis super his suis as-
sertionibus, libros in publicum eaderunt, ex
quorum predicationibus, & assertionibus
huiusmodi, non leuia scandala in menti-
bas fidelium exorta sunt, & maiora meri-
to exoriri formidamus in dies. Nos igitur
huiusmodi temerarijs ausis, & peruersis asser-
tionibus, & scandalis, quae exinde in Dei Ec-
clesia exoriri possent, quam ium nobis ex al-
io conceditur, obuiare volentes, motu proprio,
non ad alicuius nobis super hoc oblata petiti-
onis instantiam, sed de nostra mera delibera-
tione, & certa scientia huiusmodi assertores
Predicatorum eorundem, & aliorum quo-
rumcumque, qui affirmare praesumerent, eos,
qui crediterent, & tenerent eandem Dei Ge-
nitricem ab originali peccati macula in sua
Conceptione preservatam fuisse, propterea a-
licuius haereticis labe pollutos fore, vel mortali-
ter peccare, aut eiusdem Conceptionis officium
celebrantes, seu huiusmodi sermones audientes,
alicuius peccati reatum incurere, vixit
falsas, & erroneas, & a veritate penitus alienas,
editosque insuper libros praedictos id continentes,
quoad hoc auctoritate Apostolica
praesentium tenore reprobamus, & damna-
mus, ac motu scientia, & auctoritate praedictis
statuimus, & ordinamus, quod Predicatores
verbi Dei, & quicumque alij cuiuscumque sta-
tus, ordinis, & conditionis existant, qui de ce-
tero aut temerario praesumpserunt in eorum
sermonibus ad populum, seu alias quomo-
dolibet affirmare huiusmodi sic per nos reproba-
tas, & damnatas assertiones, veras esse,
ac dictos libros pro veris legere, tenere,
vel habere, postquam de praesentibus scientiam
habuerint, excommunicationis sententiam
eo ipso incurran, a qua ab alio, quam a
Romano Pontifice, nisi in mortis articulo,
nequeant absolutiois beneficium obtinere.
hac summus Pontifex, quibus quantum
immaculatae Virginis Conceptioni fa-
ueat, nemo sane iniquus est, qui non vi-
deat.

Præterea in sexta Synodo Constanti
nopolitana; Sophronius in sua Catho-
lica confessione expressè dicit: Mariam suis
se liberam ab omni contagione peccati; ibi
autem loqui de praeservatione etiam a
peccato originali, tradit ipse Margina-
tor, dicens: nota de puritate Conceptionis
beatae Mariae. Ita habetur tom. 3.
Conciliorum in 6. Synodo Constanti-
nop Actione 11. sub Agathone id epi-
stola Sophronii Patriarchae. Extat deinde
Decretum Concilii Basilienfis in huius
rei confirmationem, cuius et omne perse-
uerat Bulla plübata & authenticata, nu-
quamque reuocata, quod quidem De-
cretum, licet non habeat vim definitio-
nis, quia Acta illius Concilii non fue-
runt a Sede Apostolica confirmata, non
tamen parum roboris habet ad confir-
mandam hanc sententiam, cum in eo
Concilio interfuerint innumeri Episco-
pi, & Doctores grauissimi, qui huic sen-
tentiae unanimi consensu subscripserunt.
Verba illius Decreti sunt: *Hactenus verò
difficilis questio in diuersis mundi partibus,
& coram hac sancta Synodo super Conceptione
ipsius gloriose Virginis Mariae Dei, &
exordio sanctificationis eius facta est, qui-
busdam dicentibus: à principio creationis
suae Deum, ipsam diligendo, gratiam eidem
contulisse, per quam ab originali macula illam
beatissimam personam liberans, & praeser-
uans, sublimioris sanctificationis genere re-
demit, cum fundaret eam ipse Altissimus, &
ipsam fabricaret filius Dei Patris, ut esset
eius Mater in terris. Nos autem diligenter
aspectis auctoritatum, & rationibus, quae
iam à pluribus annis in publicis relationibus
ex parte veriusque doctrine coram sancta
Synodo allegatae sunt, alijsque plurimis in
hac parte visis, & maxima consideratione
pensatis, doctrinam illam asserentem gloriosam
Virginem Mariam, praeventi, & operante
diuini muneris gratia singulari, nunquam
actualiter subiecisse originali peccato, sed
immunem semper ab omni originali, &
actuali ruga, sanctamque & immaculatam
semper fuisse, tanquam viam consonam
quibus*

Marginar.

Conc. Basili.
impress. sa-
cta sub Sixto
V. V. enesij
1585

Con-
cept.

cultui Ecclesiastico, fidei Catholice, relleque
rationi & sancte Scripturæ, ab omnibus
Catholicis approbandam, fore tenendam, &
amplectendam, desinimus, & declaramus
nulli de cetero licitum esse in contrarium
predicare, vel docere. Renouantes præterea
Institutionem de celebranda eius Conceptione
que rari per Romanam, quam per alias
Ecclesias V. Idus Decembris, antiqua, &
laudabili consuetudine celebratur; statimus,
& ordinamus, eandem celebrari in præfata
die, in omnibus Ecclesijs, Monasterijs, &
Conuentibus, Christianæ Religionis sub no-
mine Conceptionis festiuis laudibus colendam
esse, cuiusque fidelibus verè penitentibus,
& confessis, ea die Missarum solemnibus inter-
cessionibus, centum dies præstari, ac secundis
Vesperis totidemsermoni verò verbi Domini
de ea, festiuitate, quadraginta dies de in-
uictis sibi penitentibus confessione perpræ-
temporibus duratura, hæc sancta Synodus e-
largitur. Datum Basilee in nostra sessione
publica in Ecclesia maiori Basiliensi sole-
mner celebrata X. Kalendas Octobris,
anno à Natiuitate Domini millesimo, qua-
dringentesimo, & trigesimo nono. Hæc ibi.

Accidit adhuc illustrius, & no-
uissimum sacri Concilii Tridentini De-
cretum, sessione V. vbi postquam gene-
raliter desinjerat, omnes, etiam ex paren-
tibus fidelibus necesse contrahere pecca-
tum originale, statim excipit beatam
Virginem, quam dixit se non velie com-
prehendere in prædicto vniuersali De-
creto Verba sacri Concilii sunt hæc: De-
clarat tamen hæc ipsa sancta Synodus, non
esse sue intentionis comprehendere in hoc De-
creto, vbi de peccato originali agitur, bea-
tam & immaculatam Virginem Mariam
Dei Genitricem, sed obseruandas esse Consi-
tutiones, sacris recordationis Sixti Pape IV.
sub penis in eius Constitutionibus contentis,
quas inuocat. hæc ibi: Si ergo sacrum Cõ-
cilium nõ obstantibus generalibus loquutio-
nibus sacre Scripturæ, vult nõ cõprehendere
in prædicto generali Decreto im-
maculatam Virginem, corè si fideles te-
neantur id ipsa velle. Est igitur confor-

me menti sacri Concilii Tridentini af-
fere immaculatam Virginem non com-
prehendi sub generalibus clausulis sacre
Scripturæ, asserentibus omnes contrahe-
re peccatum originale.

Ex vniuersali consensu Ecclesiæ Catholice. §. 3.

Vniuersalis Ecclesiæ cultus, quæ celsi-
berrimum festum Conceptionis ce-
lebrat, non obscure ostendit Ecclesiam
Catholicam, hæc sententiam tanquam
veram, licet non certam de fide, appo-
bare: Cœpit enim celebrari hoc festum
in Ecclesia Græca ante mille annos, vt
refert ex Gregorio Nazianzeno Galati-
nus lib. 7. cap. 4. & in Ecclesia Latina in-
cœpit ante quingentos annos, & tandem
à Romana Ecclesia approbatum est, &
receptum, vt refert S. Anselmus in epist.
ad Episcopos Angliæ, dicens, non esse
verum amatorem Virginis, qui non ce-
lebrat festum Conceptionis; quibus ac-
cedunt, quæ tradit Illustriss. Card. Baro-
nius pietate ac doctrina insignis: scribit
enim in suo Martyrologio: in Anglia
primum hoc festum celebrari cœptum
fuisse, eique S. Anselmum, qui de Concep-
tu Virginali, & peccato originali pul-
chrum scripsit opusculum, fauisset; & de-
inde ab Ecclesia Lugdunensi, licet cum
magna contouersia receptum, ac po-
stremo ante ducentos annos ab Ec-
clesia Romana amplexum, & Indulgentiis au-
ctum. Temerarium autem esset asserere,
Ecclesiam in celebratione festi errare, &
Indulgentias concedere asserentibus a-
licuius erroris: vnde, si Ecclesia id cele-
brat, videtur id omnino esse verum, quia
ipsa non celebrat, nec Indulgentias con-
cedit sub conditione: si est verum, Virgi-
nem ab originali præseruatam, sed id ab-
solutè celebrat, ergo omnino verum est;
alias Ecclesia illud non celebraret, ne se-
vili errori, etiam speculatio exponeret.
Sicut Ecclesia non celebraret festum il-
lius diei, quo Moyses, Paulus, aut beata
Virgo

Galatinus.

S. Anselm.

Card. Baroni
in Martyr.Con. Trid.
sess. 5.

Virgo viderunt in via diuinam essentiã, quia licet id sit probabile, est tamen fallibile.

Sed respondent primum contrarium opinantes, celebrari Conceptionem, nõ quia sancta fuerit, sed quia fuit Dei magni beneficium. Sed contra, quia vniuersi Doctores cum B. Bernardo epist. 174. D. Ildephonsi lib. de virginitate Mariae, & cum D. Thoma sufficienter colligunt Natiuitatem Mariæ sanctam fuisse, quia Ecclesia illam celebrat: ergo si celebrat Conceptionem, rectè colligitur sanctam fuisse. Præterea, id videtur esse contra sensum Ecclesiæ, quæ celebrat illud festum non solum in laudem Dei, sed etiam Virginis: non autem digna esset tali honore, si tunc non fuisset sancta: ergo. Alii respondent; minime Conceptionem, sed sanctificationem celebrari, non quia in primo instanti, sed quia intra illum diem sanctificata fuit: sed hoc aduersari videtur menti Ecclesiæ, quæ semper à prima institutione huius festi intendit celebrare immunitatem Virginis à peccato originali: quod patet primo ex D. Bernardo epist. ad Canonicos Lugdunenses, qui planè docet, hunc fuisse sensum Ecclesiarum, quæ inceperunt celebrare hoc festum; nec enim ipse reprehenderet Lugdunenses, quod colerent sanctificationem Virginis in vtero, hoc enim reprehendere, alienum erat à pio viro. Præterea in Concilio Basiliensi sess. 34. à cætu illorum omnium Patrum dicitur, hoc festum antiqua, & laudabili consuetudine celebrari ab Ecclesia Romana propter honorem immaculatæ Virginis ab omni macula præseruatæ: est ergo obiectum huius festi cultus, præseruatio à macula originali. Secundo: nõ antiquo officio huius festi, sæpè repetitur, Virginem immunem fuisse ab originali; quod Officium institutum est auctoritate Papæ, vt docet Sixtus IV. in extrauaganti; *Græue nimis*, & in extrauaganti; *Cum præcellsa*: de Reliquiis, & veneratione Sanctorum, vbi approbat of-

ficiam, in quo id expresse continetur; nec est credibile, Deum permisisse toti annis Ecclesiam decipi institueudo, & retinendo officium, in quo tam notabilis error pertinens ad substantiam officii contineretur, & licet Pius V. prædictum officium abstulerit, non tamen, quia aliquid falsum contineret, sed quia voluit antiquum morem reuocare officia, sicut etiam abstulit ex ordine officii sanctum Rochum, & sanctam Annam, & Præsentationem Virginis, nihil derogando eorum sanctitati. Immo, & festum Conceptionis retinendum esse decreuit, & solemniter celebrandum cum officio Natiuitatis Virginis, mutato nomine *Natiuitatis, in Conceptionis*, ad significandum Conceptionem Virginis sanctam esse, & absque peccato, sicut & eius Natiuitatem. Tertio, quia Sixtus IV. statuit non esse damnandos eos, qui celebrant festum Conceptionis, & reddit rationem quia hoc festum ab Ecclesia Romana celebratur. ergo intendit ab Ecclesia Romana celebrari illud festum, cuius celebrationem illi damnabant; sed hoc non est sanctificationis post lapsum, sed præseruationis ab eo: ergo verè celebrat Ecclesia Conceptionem Virginis ab originali præseruatæ: Et addit non esse damnandos eos, qui teneat contrarium, scilicet Virginem in originali fuisse conceptam, sic enim ipse explicat, ergo, cum Papa dicat, hoc esse contrarium illi, quod Ecclesia celebrat, manifestum est, Ecclesiam celebrare Conceptionem ab originali immunem; nam si solum celebraret sanctificationem in vtero, falsò dixisset Papa, non peccare mortaliter eos, qui contrarium tenent, cum id sit error contra fidem, atque adeo peccatum mortale, asserere Virginem non fuisse in vtero sanctificatam. Tandem, quia Ecclesia probè nouit Conceptionem immaculatam condistinguere ab emundatione maculæ, quæ est, sanctificatio; nam licet credat, Ieremiam, & Baptistam in vtero sanctificatos, nunquam tamen dicit eorum

Cor.

Epist. 174.

D. Ildephonsi.

lib. de Nat.

Mariae.

D. Thom. 3.

1. 4. 27.

Epist. ad Ca-

non. Lugd.

Conc. Basil.

D. Bern. ep.
ad Canon.
Lugdun.

conceptionem immaculatam, ut optimè obferuauit D. Bernardus epist. ad Canonicos Lugdunenses. Præterea sub eodem officio celebras Ecclesia, ut supra dicebam, Conceptionem Virginis, & eius Natiuitatem, mutato solum nomine Natiuitatis, in nomen Conceptionis: putat ergo sanctam fuisse utranque; alioquin erraret Ecclesia celebrando Conceptionem Virginis, si sancta non esset: sicut erraret, si celebrarit Natiuitatem, si Natiuitas sancta non esset. Atque hic est sensus omnium fidelium, qui alioquin decepti essent ab Ecclesia, quæ Indulgentiis, & fauoribus ad festum immaculatæ Conceptionis celebrandum eos iuuat, vt inquit Sixtus I V. supra relatus; at si in primo instanti habuit maculam: ergo absolute & proprie loquendo eius Conceptione non est immaculata: ergo absolute Sixti Pontificis Maximi verba essent falsa, dum ibi vocat Conceptionem immaculatam. Vnde eruditissimus Canisius, &

Sixtus IV.

Canis. li. 1. de
Deip. cap. 7.

de B. Virgine, ob præclara eius scripta, valde bene meritis li. 1. de Maria Deipara cap. 7. tam veraciter, quam eleganter dixit: *Quamuis liberum relinquatur, hæc, illam se sequi opinionem, tamen prior sententia, veluti pia magis, ac probabilior palmam obtinuit passim; nec solum in Romana Ecclesia, sed in alijs etiam longe distitis nationibus, mirabili populorū cōsensu corroboratur, huc omnium animis maximè prodendentibus, ut sanctam sanctæ Virginis Conceptionem tam libenter, quam reuerenter admittant, seduloque complectantur.* Et rursus: *De scholis Catholicis nihil attinet dicere, quæ, ut iam pridem suspiciunt, sic libenter etiam imitantur Theologos Gymnasij Parisiensis, quos quidem in Europa toti iam seculis maximè spectabiles, & Doctorum vbiq; sermone prædicatos, commendatosque videmus. extat autem Decretum scholæ Parisiensis, quò planissimè fatetur, quod Mater Dei Maria per nullum instantis: vel momentum originali culpe subiecta, sed speciali privilegio ab omnium peccatorum macula immunis fuerit præseruata. Cuius decreti obseruandi, Parisienses tanto stu-*

dio, tantaque religione tenentur, vt in ordine Theologorum cooptari neminem sinant, nisi sanctè iuramentis, se in afferenda Virginis Matris Conceptione libata constanter perseveraturum: nec solum apud Gallos, sed etiam in Hispania, & vtraque Germania. Hæc ille: Tantum autem valet, tantique ponderis, & auctoritatis est Ecclesiæ consuetudo, vt D. Thomas 2. 2. q. 110. art. 12. hæc verba proferat: *Dicendum est, quod maxi-*

D. Thom.
Aquin. 2. 2.
q. 110. art. 12.

nam habet auctoritatem Ecclesiæ consuetudo que est in omnibus emulanda, quia, & ipsa doctrina Catholicorum Doctorum ab Ecclesiæ auctoritatem habet; vnde magis standum est auctoritati Ecclesiæ, quam Augustini, vel Hieronymi, vel cuiuscumque Doctoris: quod idem repetit quodlibeto 2. art. 7. Quare concludo, eum Ecclesiæ Catholice adeò propendat in immaculatam Virginis Conceptionem, veraque sit regula illa monastica, & à sanctis Patribus approbata: De ratione perfectæ obedientiæ esse, non solum obedire Prælato in rebus preceptis, sed in illis etiam, quas insinuat, & in quas magis propendere noscitur, rem sanæ Ecclesiæ Catholice valde gratam, & perfectæ obedientiæ conformem, fideles facturos, si immaculatæ Conceptioni, quam illa adeò insinuat, & in quâ tantoperè propendet, ipsi summiter adhareant, licet alias oppositum tenere permittat, nec eos damnet, sicut nec nos hac tempestate damnamus, aut alicuius leuis peccati reos esse dicimus.

Ex miraculis, & Reuelationibus valde authenticis. §. 4.

Reddens rationē D. Gregorius in homil. quadam super Lucam, quare Christus Dominus ad fidem suam stabi-

D. Greg. hō.
super Luc.

liendam, miracula Induxerit, inquit: *quia carnales adhuc Discipuli, nullo modo valebant capere verba mysterij; venit ad miracula: sic in proposito, quia multi vacillat, alii increduli sunt circa immaculatam Virginis Conceptionem, oportet ad miracula venire, quæ cum à Deo fieri non possint*

○ possint

possint in testimoniū falsitatis, reliquum est fateamur, veram esse sententiam asserentem beatæ Virginis Conceptionem sanctam, & immaculatam fuisse, cum in eius attestacionem innumera patrata sint miracula. Imprimis ergo possem in medium producere omnia illa, quæ refert D. Anselmus in epist. ad Episcopos Angliæ de celebranda Conceptione B. Virginis, breuitatis tamen causa solum referam duo; alterum de Hælsino Abbate Rhemesinensi, qui cum in medijs Oceani fluctibus valde anxietur, apparuit ei Angelus de cælo, iubens illi celebrare Conceptionem B. Virginis, quod cum facere polliceretur, sedata tempestate, saluus factus est, cum omnibus secum nauigantibus. Alterum vero miraculum refert idem D. Anselmus ibidem de quodam Læuita Regis Vngariæ germano, quem de nuptiis immaculata Virgo reuocans, admonuit, celebrare, celebrandamque predicare suam immaculatam Conceptionem.

Epist. ad Episcopos Angliæ.

Hælsinus Abbas.

Idem Anselm.

Ioan. Americi.

Francisc. de Mayran.

Pelbartus.

Insignis etiam Doctor Ioannes Americus in serm. Conceptionis, quem coram sacro Concil. Trident. habuit, refert plures Concionatores in graues morbos incidisse, alios mortem obiisse, propterea, quod contra immaculatam Virginis Conceptionem concionati fuerant. Illuminatus Doctor Franciscus de Mayranis in serm. de Concept. Virginis, refert, quod cuidam magistro, volenti publicam concionem habere contra immaculatam Virginis Conceptionem, ipsa Virgo apparuit, dicens: *O magister, quid ego vniquam tibi feci, quia hoc manè vis contra meum honorem predicare?* quo audito ille reuocans sententiā, immaculatam Virginis Conceptionem Parisiensi Ciuitati predicauit. Pelbartus in Stellario lib. 4. part. 2. artic. 3. refert, quod quidam frater ex nostro Ordine, cum, postquam concionem habuerat ad populum Tholosæ contra immaculatam Virginis Conceptionem, accederet ad celebrandam Missam in altari S. Michaelis, vbi pulchra

erat imago beatæ Virginis, in lapide sculpta marmoreo, illa velut ira percita vultum suum retro conuertit, in cuius rei memoriā vsque in hodiernum diem, in nostro Conuentu Tholosano facie retrò conuersa perseverat illa imago. quo miraculo stupefactus frater ille, & cæcus factus, continuò votum emisit reuocandi quæ dixerat, & ex Virginis clementia sanatus est. Eruditissimus etiam Doctor Bernardus de Busto sermo. septimo, de Conception. refert B. Thomam Aquinatam, admiranti Episcopo Fantino Patrauii Præsuli, quod ille docuisset, Beatam Virginem conceptam in originali, ei apparuisse in hunc modū loquentem: *Scias Episcope, quod quando talem opinionem posui, solum habui respectum ad diuinum statuum, quo B. Virgo peccatum originale contrahere debuerat, nisi per filium suum fuisset præseruata, sed Dei filius matrem suam ab originali macula præseruauit. hæc Sanctus Thomas, & ibidem subdit: hæc omnia Vicarius ipsius Episcopi fidelissimè exposuit, asserens se à prænominato D. Episcopo hanc visionem proprijs auribus audiuisset. Irrefragabilis etiam noster Doctor Alexander de Ales in libro, quem de B. Virginis Conceptione edidit, qui modo extat catenis alligatus Tholosæ, in choro Ecclesiæ Cathedralis, narrat miraculum, quod sibi ipsi contigit, per quod primò inductus fuit ad defendendā immaculatam Virginis Conceptionem; nam cūm secularis existens, illam acriter impugnasset, grauiq; morbo correptus esset, votum emisit, de ea deinceps defendenda, & subito ad pristinam sanitatem resitutus fuit, exinde que acerrimus immaculatae Conceptionis propugnator factus fuit. Orosius item in epist. ad Heliodorum ait: *Coram Deo noui, & in veritate comperi, quod nulla mulier in partu periclitatur, super quam deuotè Mariæ gratia imploratur, & dies eius Conceptionis celebratur.* Hæc ille. Nouit etiam vniuersa nostra Hispania, quod cum Serenissimus Rex Catholicus per multos annos elaborasset pro capienda inclita, & inexc-*

Bernard. de Busto.

Alexan. de Ales tract. de Concept.

Oros. epist. ad Heliod.

Vatum Re-
gis Hifpa-
nia.

& inexpugnabili vrbe Granatenſi, tan-
dem, ad puriſſimæ Virginis adiutorium
confugiens, deuote vouit cum ſereniſſi-
ma conſorte ſua Regina, ſi eis de prædi-
cta vrbe victoriam præſtaret, primum il-
lius Ciuitatis Templum in honorem ſuæ
immaculatæ Conceptionis conſecran-
dum, quo emiſſo voto, glorioſam ab ini-
micis victoriam reportarunt. Tandem,
tam innumera, eaque præclara in huius
veritatis confirmatione miracula extant,
vt iure optimo mihi uſurpare poſſim il-
lud Ouidii:

De remed.
amar. 2. *Quid moror exēplis, quorū me turba fatigat.*

Quare, ne & ego legenti ſatiſtium inge-
ram, & quia apud D. Anſelmum, & alios
probatos auctores, facile ea uideri po-
ſſunt, omnibus ſuperſedeo, ad reuelatio-
nes diuinitus factas me conuertens. Sa-
nè, præter tres reuelationes, quas inſig-
nis Theologus Marſilius refert, eaſque
miraculis confirmatus aſſeuerat, extat
celebris reuelatio beatæ Brigittæ, quæ
reperitur in libro Reuelationum illius à
Sede Apoſtolica approbato; ibi enim
lib. 6. c. 49. Deipara Virgo B. Brigittâ al-
loquens, hæc protulit uerba: *Veritas eſt,*
quod ego concepta fui ſine peccato originali,
& ſubdit: Scito, quod conceptio mea non om-
nibus nota fuit, quia uoluit Deus, quod ſicut
ante legem ſcriptam præceſſit lex naturalis, &
electio uoluntaria boni, & mali, & poſtea
ueniret lex ſcripta, quæ cogeret omnes in-
ordinatos motus; ſic placuit Deo, quod amici
ſui piè dubitarent de conceptione mea; & qui-
libet offenderet zelum ſuum, donec ueritas
elateſceret in tempore præordinato.

Marſil. in 2.
q. 30. & in
3. q. 1.

Ex ſanctis Patribus, & grauiſſimis
Eccleſiæ Doctōribus, tam an-
tiquioribus, quàm recentiori-
bus, tam myſticis, quàm ſchola-
ſticis. §. 5.

NE quiſpiam mihi dicat, nemi-
nem ex ſanctis Patribus docuiſſe,
Virginis conceptionem immac-
ulatam, grauiſſima eorū teſtimonia ſta-

tim ſubiiciam, quibus apertiffimè conſta-
bit, magnā partem SS. Patrum huic ſen-
tentię ſubſcripiſſe, vnde exiſtimo id pro-
cul dubio, quod olim filius Iſrael contra
Aegyptios accidit, nobis contra oppug-
natores, illibatae Mariæ Cōceptionis eue-
niſſe: nam ſicut ex eodē flumine, ex quo
Iſraelitæ aquam purā, & clarā deduce-
bant, ex eodē ſanguinolentā, & impuram
Aegyptii hauriebant; ita ex doctrina ſan-
ctorū Patrum, ex qua nos B. Virginis Cō-
ceptionem, puram, clarā, & immacu-
latam colligimus, ipſi impurā, tenebro-
ſam, & maculatā colligunt. Verum S. Iob
ſubaudiens, dum ait: *Interrogauim gene-*
rationem priſtinā, & diligenter inueſtiga pa-
trum memoriā: heſterni quippè ſumus, & ig-
noramus, quoniā ſicut umbra dies noſtri ſunt:
Ipi docebūt te, loquentur tibi, & de corde ſuo
proferēt eloquia: placet antiquiores Patres,
ac celebriores Eccleſiæ Doctōres, tanquā
teſtes omni exceptione maiores interro-
gare, quid de Cōceptione B. Virginis ſen-
tiāt? inter hos primum locū teneat S. An-
dreas Apoſtolus, quem Abdias Babylo-
nicus lib. 4. ſuæ hiftoriæ refert dixiſſe, ſic-
cut de immaculata terra, & nunquam maledi-
ctā factus fuerat primus homo, ita ex ſemper
immaculata Virgine formatus fuit ſecundus
Adam: quæ uerba Proconſuli Egeæ dixiſſe
narrant Presbyteri Achaïæ in lib. de Paſ-
ſione S. Andreae, vt refert Card. Bella-
minus lib. 4. de ſtatu peccati cap. 15. & tra-
dit Caniſius lib. 1. de Deipara cap. 7. qui, ſtatu pecca-
& ſimilia adducit ex D. Dominico Præ-
dicatorum Ordinis Patriarcha in libro de
corpore Chriſti, ubi ait: Sicut primus Adam
de Deipara,
fuit ex terra uirgine, & nunquam maledicta
formatus, ita decuit in ſecundo Adam fieri.
Teſtis huius ueritatis eſt D. Auguſt. acer-
rimus Mariana puritatis propugnator,
qui nō vno, ſed plurib. in locis immacu-
latā eius Cōceptionem docuit: nā in pri-
mis, vt ab eo teſtimonio, q. in ore omniū
verſatur, exordiar lib. 1. de nat. & gratia c.
36. dixit: Excepta ſancta Virgine Maria, de
qua propter honorem Domini, nullam proſus,
ſū de peccatis agitur, volo habere queſtionem.

Exod. 7.

Job. 12.

S. Andreas
Apoſt.
Abdias Ba-
bylon.

Card. Bella-
minus lib. 4. de
ſtatu pecca-

ti.
Canis. lib. 1.
de Deipara.

D. Auguſt.
lib. 1. de nat.
& grat. c. 36

Nec valet evasio dicentium, D. Augustinum in prædictis verbis solum loqui de peccato actuali, non de originali, nam certe, si de solo actuali loqueretur, non solum Virgo, sed & innocentes excipiendi essent, & parvuli baptizati: nec dici vlla ratione potest ibi solum agere de adultis, cum certè ibi de omni peccato agat, & præcipue originali, vt contra Pelagiū probaret neminem esse sine peccato, et iam infantes: & ibidem subiungit; omnes sanctos, quotquot sunt in cælo, interrogatos, si aliquando fuissent peccato inquinati: responsuros, habuisse peccatum, sed infantes innocentes non habuerunt nisi originale: ergo manifestum est, ibi non loqui solum de actualibus peccatis. Deinde, quia D. Augustinus ait: se propter honorem Domini de sancta Virgine quæstionem habere nolle, cum de peccatis agitur: honor autem Domini, non minus certè postulat, ve eius Mater caruerit originali peccato, quàm actuali, & veniali: ac tandem illa vniuersalia Augustini verba: nullam volo habere quæstionem, non solum excludunt quæstionem de peccato veniali, quod leuius est, sed præcipue quæstionem de originali, quod deterius esse sacrum Concilium Tridentinum docuit, vocans illud: mortem animæ: hæc autem esse mentem D. Augustini, est expressa sententia D. Bernardi verba illa D. Augustini, interpretantis, serm. 4. super Salve Regina de originali & actuali peccato, eodemque modo intelligenda esse docent: Illuminatus Doctor. Card. Bellar. Episc. Christiopolit.

D. Aug.

Concil. Trid.
decr. de pec.
orig.Illuminatus
Doctor.
Card. Bellar.
Episc. Christiopolit.

re fuisse in omnes posteros suos trāslatum, & negarent, nos oēs traxisse originale peccatum ex carne, & natura corrupta ipsius Adam, & assererent, quemlibet hominem ex virib. proprie nature per solum liberum arbitrium absque speciali gratia Dei posse omne peccatū vitare, & diuina præcepta adimplere: tunc B. Augustinus zelo Catholice fidei compulsus inter ceteros tractatus, fecit libros de Baptismo parvulorū contra Pelagianos; in quibus probat neminē esse liberū ab omni peccato, scilicet actuali, aut veniali, aut originali præter unū solum Christū mediatorē, eo, quod solus inter mortuos liber, non ex opere Adā conceptus, nec natus. Sed. cū postea Pelagiū arguisset contra August. adducens, & memorans complures in Vet. Test. & nouo, quos sacra Scriptura in istos appelleret, sicut fuit Abel, Enoch, Noë, Mechisedech, Abraham, Isaac, Iacob, Moyses, Iob, Iosue, ad hoc respondet August. in libro de natura, & gratia, quod licet omnes illos appelleret in istos sacra Scriptura ob ingētes virtutes, tamen aliquando fuerunt sub aliquo peccato actuali, aut veniali, aut originali; & si quando vitarunt peccata actualia, hoc non fuit ex proprijs viribus, sed ex speciali gratia præueniente, & præseruante. Sed, cum rursus Pelagiū memorat Zachariam, & Simeonem, & Annam Prophetissā, & Ioseph sponsam Virginis, & Ioannem Baptistam in vtero sanctificatum, quos omnes Euangelica in istos commendat auctoritas, & sine peccato, & innocētes, de quibus dicitur in Apoc. quod hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati, & sine macula sunt ante thronum Dei: ad hoc respondet Aug. quod omnes illi licet per gratiam fuerint præseruati à peccato actuali, tamen nō fuerunt absq; omni peccato, saltem originali sed cū tandem Pelagiū memoraret Virginem Mariam matrem Christi, cui dictum est per Angelum: Gratia plena &c. ad hoc respondet Augustinus in eodem libro de natura, & gratia, quod hæc Virgine excepta, si omnes super edicti, & omnes Sancti, & Sanctæ congregari possent, & quæreretur ab eis: an peccatum haberent? quid possent respondere, nisi quod Ioannes ait: si dixerimus, quoniam peccatū non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis.

nobis non est. Ex quibus patet, quod Augustinus asserit, Virginem Mariam non solum ab actuali, sed ab originali fuisse immunem; nam ipse comparat ipsam Iohanni Baptista, qui nunquam peccavit actualiter, & innocens, qui non solum non peccaverunt actualiter, sed nec venialiter. Comparat etiam eam omnibus sanctis, quorum quidam fuerunt similes innocentibus, & non habentibus nisi originale, & dicit nullum illorum fuisse sine peccato praeeter Virginem Mariam: ergo asserit ipsam immunem ab originali, sed modum, per quem Maria fuit praeservata, exprimit Augustinus, cum subdit: Propter honorem Domini, cum de peccatis agitur, de Virgine Maria nullam prorsus intendo mentionem agere. Scimus enim tantum gratia ad vincendum ex omni parte peccatum illi fuisse collatum, quod illum meruit parere, quem constat nullum habuisse peccatum. quibus verbis asserit Augustinus, quod Christus volens honorare Matrem, voluit ipsi conferre gratiam praeservantem ad vincendum ex omni parte peccatum, scilicet, tam a parte ante originale, quam a parte post actuale, & a de-structis, & suis viris veniale, & per consequens fuit praeservata non per naturam, sed per gratiam ab omni peccato, quia omne peccatum vicit. sed hoc magis confirmat Augustinus, & exprimit in 2. serm. de Natiuitate eiusdem Virginitatis, ubi allegando illud verbum Angelic Graetia plena, &c. dicit: Quid iustitiae, quid sanctitatis haec Virgo indigere potuit, quae efficacis ad omnia gratiae plenitudinem accepit? aut quis unquam in eius anima, vel corpore locus potuit inueniri peccati, quae ad instar caeli continentis omnia, Templum Domini est esse. Haec est domus, de qua per Salomonem dicitur: Sapientia edificauit sibi domum. hanc profecto domum diuina sapientia edificauit, de qua carnem assumeret, cui nullus Patriarcharum, nullus Prophetarum est conferendus. Nec mirum, si haec Virgo puritate cunctorum celsitudinem transcendit mortalium, cum parum omnes excedat. Haec tam pie, quam eruditè Episcopus Christopholanus.

Extat etiam aliud insigne eiusdem D. Augustini testimonium lib. 5. contra Iulianum cap. 27. ubi recte inferri putat, cum

qui caruit omni actuali culpa in adulta aetate, caruisse etiam originali infantili. sic enim ait: profecto peccatum etiam matris D. Aug. li. 5. fuisse, si paruulus habuisset: nam propterea cont. Iulian. nullus est hominum, qui peccatum non fecerit: grandioris aetatis accessu, quia nullus est hominum, qui peccatum non habuerit infantilis aetatis exordio: igitur, cum B. Virgo caruerit omni peccato actuali, ut palam docet D. August. in praecitato loco, & omnes ex Tridencino ingenue fateatur, aperte efficitur, illum amplexum fuisse sententiam de immaculate Virginitate Conceptione, nisi sibi ipsi apertissime contradiceret. Item lib. cont. quinque Haereses; aliud reperio celebre testimonium eiusdem, ubi in persona Christi loquens, ait: Si potuit inquinari Manichae, cum ipsam facerem, potuit & ego inquinari, cum ex ea nascerer: Deinde idem August. in serm. de Natiuitate Virginitatis ait: Magnifica illum (o Virgo beatissima) qui te ab omni peccato super omnes homines praeservauit; quis enim dicere poterit: sine peccato sum natus: aut mundus sum ab omni iniquitate, dicere audebit? nisi Virgo illa prudentissima, ac in altum templum Dei excelsi, quam Deus sic elegit, & praeelegit ante mundi constitutionem, ut sancta, & immaculata mater Dei esset, & filia ab aeterno praeservata incorrupta ab omni labe peccati? haec ille. Nec potest dici, non loqui D. Augustinum de Conceptione, sed de Natiuitate Virginitatis, nam certe in Natiuitate etiam quilibet sanctificatus in utero materno dicere potuisset: sine peccato sum natus: ergo cum negat D. Augustinus, id nullum dicere posse praeter Virginitatem, apertissime constat loqui de Conceptione, quae est prima Natiuitas iuxta illud: quod enim in ea natus est, de Spiritu sancto est. Deinde super Genesim explicans verba illa: Inimicitias ponam inter te, & mulierem, ipsa conteret caput tuum. sic ait: iudicatio originalis peccati, caput est Diaboli, at milles D. Augustinus in sermonibus de B. Virgine repetit illam contriuisse caput Diaboli: ergo sensit caruisse peccato originali. In testem eiusdem veritatis produco D. Anselmum, qui

Concil. Trid.
Sess. 7. can.
23.

D. Aug. li. 5.
cont. quinque
haereses.
D. Aug. ser.
de Natiuitate
B. Virg.

D. August.

Matth. 2.

Genes. 3.
D. August.
sup. c. 3. Gen.

qui lib. 1. de Conceptu virginali cap. 3. dixit: Ille asserit puram veritatis, & a filio tuam celo presidente vas electionis cognominatus, omnes homines in Adam peccasse fatetur: vera vtrique sententia, & cui contradicere nefas esse pronuncio, sed cum eminentiam gratiae Dei in te considero, sicut te non intra omnia, quae facta sunt, inestimabili modo contueor, sic nec lege aliorum in tua conceptione demerita fuisse opinor, singulari, & humano intellectui impenetrabili diuinitatis virtute, & operatione ab omni peccati adiunctione liberrima. Idem etiam Anselmus capite sexto ait: Adhuc propono tibi palatium, quod specialiter suis sibi aptum existat construere volentem, in quo & ipse frequentiori, & festiuiori cuius conuerteretur, patereturne quae so in principio palatii fundamentum inualidum, & structure: quae foret edificanda, incongruum, & non coherens? Non, puto, si sciret, & propositum suum ad effectum producere vellet: ergo sapientiam ante omnia saecula proposuisse sibi habitaculum, quod specialiter inhabitaret, construere similiter indubitata fide tenemus. Quod autem habitaculum istud fuerit, iam dudum innotuit, hoc enim habitaculum, illud sacrarium Spiritus sancti esse fatemur, in quo, & per quod eadem sapientia humanae naturae coniungi voluit, & incorporari, & omnibus se puramente consentientibus parcere, & misereri. quod sacrarium, aula videlicet vniuersalis propitiationis, cum operante Spiritu sancto construeretur, si fundamentum illius, scilicet iniustum, siue primordium Conceptionis beatae Mariae corruptum fuit, ipsi certe structure non congruebat, nec coherebat: haec Anselmus. Et in eodem etiam capite ait: Insciens fuit, & impotens sapientia Dei, & virtus, mundum sibi habitaculum condere, remota omni labe conditionis humanae? Angelis alijs peccantibus, bonos a peccato seruauit, & feminam Matrem suam mox futuram, & ab aliorum peccatis exortem seruare non valuit? In aeternitate consilij sui fixum statuit eam Dominatricem, & Reginam fore Angelorum, & nunc inferiorem Angelis uasam, in consortium acceptam esse creda-

mus omnium peccatorum? existimet hoc, & argumentis suis probet qui uult. Deinde capite nono ait: De Domina nostra, quam in tantum culmen praedestinauit, & exultis diuina potentia; quam tot prerogatiuis dotauit, cuncta disponens Dei sapientia, quam sibi Matrem elegit ad mundo subueniendam, ipsam omnium saluandorum ineffabilis Dei misericordia, dicere morte peccati, quae per inuidiam Diaboli occupauit orbem terrarum, in suo conceptu praeuari, ut taceam interrim ipsas, quas commemoraueram rationes, animus euitat, intentio adhorret, lingua fateri non audeo: Qui aliter sapiunt, & melius approbant, credant. Ego, piissima Domina, qualiscumque seruus credo, & fatcor, quod tu ex radice Jesse pulcherrima, ac per hoc ab omni, quod te decoloreret, peccati uulnere aliena, integerrima permanens, sorem preciosissimum protulisti, non qualemcumque, sed super quem septiformis Spiritus requieuit. haec ille. Actandem cap. decimo octauo, ait: Deicit Virginem ea puritate nitere, qua maior sub Deo nequeat intelligi: posset autem intelligi maior, si fuisset concepta in originali. Et in Epistola ad Episcopos Galliae: non puto, inquit, solum esse amatorem Virginis, qui celebrare respicit festum suae Conceptionis. His non praetermittam aliud eiusdem Anselmi egregium testimonium adiungere; In Commentatio enim super 2 Corinth. cap. 3. ait: Omnes mortui sunt peccatis, nemine profus excepto, dempra Matre Dei, siue originalibus, siue uoluntate additis, uel ignorando, uel sciendo. sed nec silentio praeteribo aliud praclarum eiusdem Diui Anselmi testimonium libro 6. de Conceptione beatae Mariae capite primo, quod & adducit Glossa ordinaria nuper Lugduni edita super capit. quinto Epistolae ad Romanos, uerba Anselmi sunt: Qui diem B. Idem. Mariae Conceptionis tollit Ecclesiae Dei, aut non attendit bene, aut attendere negligit, uel nescit bonum, quod inde procedit creaturae Dei. & primo, quia tanti meriti apud Deum creatura es, ut mater eius dignissima fieri meruisses, sicut & ipse, non tantum super castus, & uniu-

Idem Anselm.

D. Anselm.

Idem.

Idem.

Idem.

& mundus, sed & ipsa castitas, ipsaque
 munditia est; ita tu quoque illam ipsam
 munditiam de tua carne verum hominem
 paritura eras, & munda prae omnibus esse de-
 bueras; Primordia itaque creationis tuae
 merito filij Sanctae Ecclesiae debent venerari,
 si castam, si sanctam, si à peccati ruga illam
 credim esse discretam: quod, cum aliter cre-
 dere nulli fas sit, erubescant insensati, qui
 tantum diem, tantaque mysteria, & sacra-
 menta tenebris ignorantiae excæcati respiciunt
 celebrare, &c. His adiunge eundem An-
 selmum in epistol. ad Coanglicanos Epi-
 scopos, in qua ait: *Quisquis Presul, aut*
Abbas es, recole diligenter festum Conceptionis
Mariae, & à cunctis iube eam diligenter
coli, quia sitoto corde eam amaueris, nun-
quam de tuo gradu cum confusione deponeris.
 His adnectamus breuiora alia, cla-
 rissima tamen priscorum Patrum testi-
 monia. Sanctus Basilius Seleucensis Ar-
 chiepiscopus ser. de annunciatione post-
 quam dixerat: quid dulcius fratres charis-
 simi, quid iucundius, quid salubrius, quid
 felicitius, quam de beata Virgine loqui, de
 Virgine cogitare? subdit hæc verba: hæc
 est, quæ fuit in utero matris absque originali
 peccato concepta, & generata, ab omni mari-
 tali vitio segregata, omni etiã veniali peccato
 priuata, & in cunctis actibus, & moribus Spi-
 ritus sancti gratia plena, & fecunda. San-
 ctus Athanasius epistola ad Epistherum:
 Idcirco, inquit, gratia plena cognominata
 est, eò, quod adimpletione Spiritus sancti
 omnibus gratijs abundaret, & virtute Alis-
 simi obumbraretur, quam virtutem per om-
 nia tempora conceptus etiam habuisse con-
 fido, neque enim id temporarium in Virgine
 accidisse opinor, sed per omnia tempora hoc
 illi datum fuisse. Diuus Ildephonus Ar-
 chiepiscopus Toletanus libr. de perpetua
 virginitate Mariæ paulo post principium
 ait: *Quia Natiuitas Mariæ tam solemniter*
colitur, constat ex auctoritate Ecclesiae, quod
nullis, quando nata est, subiicitur delictis,
nec contraxit in utero sanctificata originale
peccatum. Idem de partu, & purificatione
serm. 2. inquit. In qua claustrum pu-

doris integrum permansit, nulla disceptio
 interuenit, nulla vexata carnis, nulla seditas
 diræ conditionis, in qua vexilla virtutum
 micarunt, nullum peccatum primæ originis
 viguit. Cyrellus libr. 6. in Ioannem ca-
 pit. decimoquinto, ait: Omnes homines,
 excepto illo, qui de Virgine natus est, & sa-
 cratissima etiam Virgine, ex qua Deus ho-
 mo prodijt in mundum, excepta, cum pec-
 cato originali nascimur. Nec potest dici
 Diuum Cyrellum hic loqui de Natiui-
 tate Virginis, non de Conceptione; nam
 si non sumeret verbum illud: nascimur,
 pro eo, quod est: concipimur, falla, & er-
 ronea redderetur eius assertio, cum alii,
 præter Christum, & Virginem nati fue-
 rint sine peccato originali, vt Ieremias,
 & Ioannes baptista, qui fuerunt sanctifi-
 cati in utero materno. Idiota libro
 contemplationum de Virgine capit. se-
 cundo. *Tota pulchra es in anima per virtu-*
tum, & charismatum omnium perfectam pul-
chritudinem: tota pulchra es in tua conce-
ptione, ad hoc solum effecta, vt templum
esses Dei altissimi. Origenes homil. 1. in
diuersos. Audite, quid dicit, omnes filij Euz,
audite omnes vos qui hereditatem doloris, &
tristitiæ post illam, & ex illius condemnatione
sumpsistis, audite quod Virgo in utero acci-
piet, non ex desiderio partum concipiens, que
neque persuasione serpentis decepta est, nec
eius assaibus venenosus infecta. Germanus
Constantinopolitanus de adoratione ve-
nerandæ Zonæ Deiparæ cap. 1. vocat Ma-
riam nulli penitus culpæ affinem. S. Domi-
nicus, Prædicatorum Ordinis celeberrimus
Patriarcha, tract. de corpore Christi,
vt refertur in thesauro Catholico Colo-
niæ edito 1599: ait: sicut primus Adam fuit
ex terra Virgine, & nunquam maledicta for-
matum, ita decuit in secundo Adam fieri, scilicet
Christo, cuius terra, id est, mater virgo, nun-
quam fuit maledicta. S. Fulbertus Carno-
tensis Episcopus ante quingentos annos
Mariã salutauit in hunc modum: Ave Ma-
ria, electa, & insignis inter filias, que immacu-
lata semper extitisti ab exordio tuæ creatiõis,
quia paritura eras creaturæ totius sanctitatis.

Cyrillus.

S. Fulb.
Episc.

D. Da.

Idem epist.
ad Coangli-
can. Episc.

S. Basl.

S. Athan.

D. Ildeph.
Archiepisc.
Tolet. lib.
de perpet. V.
Maria.

D. Damasc. orat. 1. de Natiuit. Virg.

D. Damascen. orat. 1. de Natiuit. Virginis hæc egregia verba habet: *Natura gratiam auertere aſa non eſt, ſed tantiffier expoſtauit, dum gratia fructum ſuum produxiſſet. O beatos Iſraelim lumbos, ex quibus immaculatum ſemen effluxit. O ſanctiſſima, que Principatus, & Poſteſtates ſeſellili, immaculata conſernata in Dei ſponſam. bene quidem ait: ſeſellili principatus & poſteſtates, quia putant illi dominari, & principari mediante originali macula; at ipſa immaculata procedente, decepti, & confuli remaneſcunt.* extat etiam eiufdem Damasceni Martyrologi, in quo dies Conceptionis Mariæ notatur, hoc expreſſe addito, quod illa ante Conceptionem pura dicatur, vt Caniſius tradit, & ante illum noſter Galatin. libr. 7. de Arcanis.

Lib. 5. de Dei para. c. 7. Lib. 7. de Arcan. c. 5. D. Cyprian.

D. Cyprianus ſimiliter ſerm. de Natiuitate ait: *Non ſubſtinebat iniſticia, vt illud vas electionis communibus laxaretur iniurijs; quantum plurimum à ceteris differens, natura cõmunicabat, non culpa. Accedit ad hæc illuſtriſſimum D. Cyrilli Alexandrini Patriarchæ teſtimonium lib. contra Neſtoriu, vbi ait: Propter filium temerarium eſt in Maria Virgine ponere culpam aliquam, vel peccatum; ea propter ipſa glorioſa Dei Genitrix, ſicut ego ſcripſi in epiftoſa ad ſummum Pontificem Sixtum IV.*

Cyrill. Alex. lib. cont. Neſtorium.

Laudatur patrio nunquam ſad data cruore, Cerebereo nunquam ſubiactiſſe iugo.

S. Bernard. Senenſ.

Noſter S. Bernardinus Senenſis beatæ Virginis familiariffimus tom. 1. ſerm. 32. diſertis verbis immaculatam Virginis Cõceptionem docet: *Virgo, inquit, Maria ſine tyranno concupiſcentiæ peccati originaliſ fuit, quia ſine eo concepta eſt. & ſerm. 48. tomo 4. magis pium eſt credere, quod non fuerit in peccato concepta, quam credere, quod ſit.* D.

D. Hierony.

Hierony ſerm. ad Euftochium. *Nulli debium eſt de matre Domini, quin talis debuerit eſſe, que non poſſet argui de peccato. & in illud Pfalm. 77. Eduxit eos in nube diei; per nubem intelligit Virginem; quam dicit vocari diei nubem, quia nunquam fuit in tenebris, ſed ſemper in luce. & D. Maximus ſerm. Aſſumptionis ſanctæ Mariæ,*

Pſalm. 77.

qui incipit: *Cum aliquid dilectiffimiffie ait: Ductor mortis Diabolus, per cuius inuidia mors introiuit in orbem terrarum, omne humanum genus in primo parente veneno nequitie ſua potauit, quafi arborem in radice, antequam proles propaginis prodiret, vitiauit. Inde eſt, quod radix vitiaſa quotidie frondet, frondesque eius indefinenter per mortem marceſcunt, & ſepè contingit, quod aurum fulgens reperitur in luto, & ex pungente ſpina pu chre rubens oriatur roſa. Hoc enim operante prouidentia diuina, ex radice vitiaſa ſine vitio prodijt virga; que intelligitur beatiffima Virgo Maria, atteſtante Iſaia, qui dicit: Egredietur virga de radice Ieſſe, & ſos de radice eius aſcendet. Adde D. Bernardum, qui eidem ſententiæ conſentit: nam præterquam Epiftoſa 174. de beata Virgine loquens ait: *Abſit, vt proprij quidquam inquinamenti hæc habuiſſe aliquando dicatur; conſtat autem, non ſolum peccatum actuale, ſed & originale eſſe proprium cuiuſque inquinamentum, ſicut & vnicuique ſuum proprium peccatum ineſt, vt Concil. Trident. definiuit; præter hæc (inquam) eſt alius inſignis locus eiufdem D. Bernardi ſerm. 4. in Cantic. Saluæ Regine, vbi ait: Tunaſus Eccleſiæ, ſimilis turri ceſſe, videlicet dignitate, firma grauitate turris Libani. Libanus mons quidem dicitur de albatro, altam præ omnibus ſignat innocentiam tuam: innocens fuiſti ab originaliſ & actualiſ peccatiſ; nemo ita præter te: & ibidem referens, D. Auguſtin. dixiſſe, B. Virgini collatam fuiſſe virtutem ad vincendum ex omni parte peccatum, ipſe hanc interpretationem mox adiunxit: *ex omni, inquit, parte, hoc eſt, ex parte originaliſ, & ex parte actualiſ peccatiſ; quid quaſo clariuſ dicere potuiſſet? Quod ſi Lugdunenſes Canonicoſ reprehendit, quod Conceptionem Virginis celebraret, eo certè nomine id fecit, quod inconſulta ſede Apoſtolica nouum feſtiuitatiſ cultum introducerent, quid tamen quaſo illum dicturum, & facturum putamus, ſi tot Eccleſiaſ cum Romana nunc coniunctaſ in celebranda Virginis Conceptione vno***

Iſaie 11.

D. Bernard.

Concil. Trid. decr. de pecc. orig.

D. Bernard.

D. Bernard. epiftoſ. ad Cononicoſ. Lugdunenſ.

com.

consensu conspirasse videret, cum, & ibi dem, ob egregiam sui animi indolem, ac singularem modestiam, hæc verba subiungat: *quæ autem dixi, absque præiudicio dicta sunt, sanis sapientis, Romane præsertim Ecclesie auctoritati, atque examini, sicut, & cætera, quæ huiusmodi sunt, vniuersa refero, ipsius, si quid aliter sapio, paratus iudicio emendare.* Ad stipulatur deinde eidem sententiæ S. Vincentius Ferrer, celebris Hispaniæ prædicator, vbi aptans beatæ Virgini verba illa Genes. fiat lux, vt ostenderet, Virginem nunquam fuisse in tenebris, subdit: *Non credatis, quia fuerit, sicut in nobis, qui in peccatis concipimur, sed statim ac anima sunt creata, sunt sanctificata, & statim Angeli in celo celebrauerunt festum Conceptionis.* B. Petrus Damian. Caro, inquit, Virginitis ex Adam sumpta, maculas Adæ non admittit, nec minus luculenter id ipsum non semel docuit Præsul ille insignis, B. Laurentius Iustin. dum ait: *Ab ipsa sui conceptione in benedictionibus est præsentia dulcedinis, atque à damnationis aliena chyrographo. Nec multo post: Erat planè à carnis collusionione immunis, ita, & ab omni peccati labe extranea.* Tum libr. de casto Connubio verbi, & animæ. *Hæc est originalis pena delicti, à qua nemo, quantumvis extrema polleat sanctitate, liber existit. Quotquot enim ex ipsa uati sunt propagine (excepto dumtaxat mediatore Dei, & hominum, homine Christo Iesu, & ipsius Matre) sub hæc peccati lege sunt conditi, vnde Propheta vice omnium gemens, ait: Ecce in iniquitatibus conceptus sum, ac rursus Psalm. 50. in fascie. amo. c. 7. Nemo ab ipso mundi initio vsque ad temporis plenitudinem (dumtaxat Mediatore, eiusque Genitrice exceptis) ingum damnationis euasit. Demum in opere, quod ante mortem postremum scripsit: Ab hoc quippe originali peccato, inquit, nullus excipitur, præter illam, quæ genuit mundi Saluatorem: tam aperte, tam constanter suam ille sententiam proficitur, vt nesciam, quid pro Mariæ immaculata Conceptione dici oportunius, ac vehementius queat. Iuo Carnotensis, vir sua ætate insignis, serm. de natu. Do-*

mini, eandem illibatam Virginitis Conceptionem amplectitur, dum ait: *Quomodo Matrem carnis sue Dominus sanctificauerit, audiamus, vt inde letetur Catholicus, immundus cõfuteatur hæreticus: omne quippè æuum tam originalis, quam actualis culpe in ea delent, sicq; carnem de carne eius sumens, in eandem munditiam diuinam transformauit: hæc ille: nec potest dici, quod verbum illud. Delent, præsupponat potius in Virgine præfuisse peccatum, quod deleteretur; hoc (inquam) stare non potest, cum id ipsum dicat de actuali, scilicet, quod delent illud, quod tamen constat non infulse Virgini. idem ergo valet ibi: Delent, ac propulsauit, cauens, ne B. Virgo in illud incideret. His consonant, quæ lego apud Card. Cusanum doctrina, & sapientia sui sæculi summum, sic enim ait: *Est ipsa concepta sicut ex virili semine via propagationis ab Adam, & quantum ad suum initium indiguit liberatore; quia in Adam (nisi liberemur, aut preferuemur) omnes moriuntur, & vt in Christo omnes, qui viuificantur, viuificantur; tamen, sicut anima eius rationalis nullo tempore fuit, anteq̃ esset corpori vnita, ita ipsa de creatura, ita sancta creata fuit; sic etiam, quod nulla duratione fuit verum dicere: Virginem fuisse sub peccato. Et lib. 2. hoc cedit: inquit, ad laudem Dei, & Virginitatis Mariæ matris, quod ipsa sub principatu auctoris mortis nullo vnquam tempore fuit, in qua vita debuit incarnari. Et infra subdit: nec indiget liberatore à seruitute, in qua nunquã fuit: Præ liberatorem enim Virgo sancta habuit, ceteri liberatorem, & post liberatorem; Christus enim sic omnium liberator, quod, & Virginitatis liberator, & præ liberator, ceterorum verò liberator, & post liberator. Ipsa sola post Adæ lapsum non indiget, sed plena originali iustitia, vt Eva, & multo magis: sola ipsa electissima Dei Mater hoc habet, quod in initio essendi sub nequitia maligni deficere nequirit, pnia, quod in creatione rationalis anime in corpore, & separatione à corpore in potestate maligni nunquam fuit. Sola igitur gloriosissima Virgo non reperitur tempore vllò peccato originali subiacuisse. hęc illa**

Vincen.
Serr. ser. 2.
de Natu.
Goues. 1.

B. Petrus
Damian.
serm. de as-
sumpt. Virg.
Laurent.
Iustin. de
Animas.

Psalm. 50.
Lant. Inst.

Iuo Carno-
tenf. ser. de
natu. Dom.

Card. Cusan.

Card. 20.

tam piè, quam eruditè. Sed, & verba Ger-
 sonis Cancellarii Parisiësis tract. 4. super
 Magnificat, huic argumento valde infer-
 uunt, dum ait: In Maria fuit necessitas ori-
 ginale peccatum contrahendi secundum causas
 inferiores, secundum legem propagationis ex
 coniunctione viri cum femina. lex autem su-
 perior praeiudicauit huic necessitati, prae-
 ueniendo casum per sanctificationem, & gratiam:
 sicut etiam dicit in alio casu S. Thomas de oc-
 currentibus tempore iudicij obuiam Christo in
 aëra; Quod si non moriantur, hoc non est se-
 cundum causas inferiores, quibus habebant
 necessitatem moriendi; nec est contra Apo-
 stolum dicentem: statutum est hominibus semel
 mori, deinde iudicium; quia privilegium su-
 perioris hoc suspendit: non secus est in propo-
 sito de Maria à necessitate contrahendi origi-
 nale peccatum praeuentum, & privilegiatum; hoc
 ille, quibus consonant carmina illa cla-
 rissimi Poëtae Baptista Mantuani, quae
 adiungere non pigebit: hic B. Virginis
 Conceptioni immaculatæ fauens ait:
 Sunt tamen audentes contra sentire; nec illos
 Incusamus: habent quo se tueantur; & olim
 Ista hominū communis erat sententia: verum
 Iam senio exangui frigenis sua robora sensim
 Perdit, & amissam iam maiestate recedit
 Sponte sua, creditq; nouo Latonia Phæbo.
 Quam autem sententiam ipse amplecte-
 retur, his, quae sequuntur eruditissimis,
 atque elegantissimis carminibus non ob-
 scurè prodidit:
 Sed prior (vt vobis equum sentire videtur)
 Dignior est, & grata magis nato, atque pa-
 renti:
 Nam legi assurgens, Maria decus addit, o-
 pique
 Materna dignum attribuit pietate Tonanti.
 Adde, quod & multis fert adimmenta, fidem-
 que
 Roborat infirmam: nam nec venisse sub aluum
 Sorde laborantem tali sublimia cœli
 Numina nonnulli ingenio prestante putarunt.
 Redigio maior: pietas animosior ista.
 Constatmata fides, legumque peritua fecit,
 Altera verborum textum, & fastigia tan-

Orfos.

S. Thoma.

Baptista
Mantuan.

Sûma videns, abstracta Del mysteria nescit
 Quod si sciret tanto splendoris honore
 Fulget, vt aeterno qui temperat ordine
 mundum

Gestauit gromis, lassauerit vberè dulci,
 Strinxerit amplexu, summoque vocauit
 Olympo:

Quare illum in nostras opus est deirudo-
 re sordes,

Et surgi infestare lato, mortalibus equos,
 Cui Pater æthereus mentem subiecit, &
 Astra:

Subscribit ille nomine tenus Idiota,
 re tamen (nullo dissentiente) sapientis-
 simus libr. Contemplationum capit. 2.
 Totæ pulchra es Virgo gloriosissima, non in
 parte, sed in toto, & macula peccati, sine mor-
 talis, siue originalis non est in Te, ne vnquam
 fuit, nec erit, sed adest Tibi omnis gratia na-
 turalium bonorum, spiritualium charissima-
 tum & celestium donorum. Sedulus etiam
 consentit, canens:

Et velut è spinis mollis vosa surgit acutis,
 Nil, quod ledat habens, matrisque obcu-
 rat honorem.

Adiungi potest etiam Arius lib. 1. in
 Acta Apostolorum dicens:

Anato formata suo: mala criminis Eua
 Virgo secunda fugat.

Et Glossa ordinaria Lugduni edita anno
 1559. super epist. ad Rom. cap. 5. ait: Beatif-
 sima Virgo Deipara Maria preseruata fuit à
 peccato originali. Silentio prætereo vulga-
 tam illam sententiam, quæ D. Ambrosio
 tribui solet: In qua nec nodus originalis, nec
 cortex venialis peccati fuit; quia neque in
 serm. de Gabaonitis, nec in illud Isaie 11.
 quibus citari solet, verba hæc reperio; te-
 stimonia tamen duorum grauissimorum
 Theologorum, quorum tractatus de im-
 maculata Virginis conceptione multis
 retro annis excusi, nunc ad manus nostras
 venerunt, tametsi non pauca his adne-
 ctere non grauabor.

Celebris ille Ioannes Taulerus serm. in
 festo Purificationis gloriosissime Mariæ,
 culpe originalis perpetuæ expertus fuit, à qua
 preseruatus illa filius eius, ita vt ne momento
 quiesceret

Sedul. lib. 1
mirabilium
diuinorumArius lib. 1
in Acta
Apostol.

Gloss. Ordin.

D. Amb. lib.
1. in serm. 22. in
Psalm. 118.

Ioan. Taul.

quidem temporis, vel ira filia, vel vas im-
mundum, vel Diabolo (sicut nos alij omnes)
subiecta domino fuerit, praesentis; hoc enim
sapientia aeterna nolens electissimum templum
suum aliqua labe aspergi.

Ambrosius Catherinus Episcopus Po-
litianus ex Ordine Praedicatorum assump-
tus ad cap. 5. epist. ad Rom. sic loquitur.
Sermonem suum ita temperavit Apostolus,
ut nihil prorsus adferat praedicti aduersus
veritatem illam, quam de immaculata Vir-
ginis Conceptione vna cum Ecclesia sancta re-
uenimus, nec verbis eius (si recte intelligantur)
valeamus argui: dicit enim B. Paulus pecca-
tam intrasse in mundum, nos autem dicimus,
hac mundi appellatione non comprehendi illam
B. Virginem iuxta intellectum scripturarum,
in quibus frequentissime vox ista (mundus)
significat, gratia Dei vacuos, unde Dominus
de Discipulis ait: mundus odio eos habuit, quia
non sunt de mundo, sicut & ego non sum de
mundo: quod ergo dedit discipulis, ex tempo-
re ut eos de mundo subduceret, hoc non dederit
dilectissime matri suae ac ipsae, ut nunquam
eum his ab initio creationis illius qui essent de
mundo, computaretur? nec illud obstat quod
addunt, peccatum, & mors pari passu incedat,
nam non est huiusmodi ordo in Apostolo, in quem
mors intravit, in eum quoque intravisse pecca-
tum, sed e converso, in quem peccatum, in eum
& mors, alioquin & Christus mortuus est, &
tamen non intravit in eum peccatum.

Iacobus Genuensis serm. 3. de Assumpt.
non habuit admixtionem originalis, quia fuit
in utero a Spiritu sancto sanctificata; nec etiam
habuit admixtionem mortalis, quia fuit a Pa-
tris potentia confirmata; nec etiam habuit
admixtionem venialis, quia fuit a puritate
filij impregnata.

Petrus Com-
mestor lib.
Virg. concept.
Tritemius
lib. de Eccl.
script.
Psalm. 36.

Insignis ac vetustus Auctor Petrus
Commestor, quem misericorditer commendat
de immac. Tritemius de Ecclesiast. scriptor. in pere-
rudito libello de immacul. Virginis concep-
tione Antwerpiae excuso in hunc mo-
du loquitur Quid est: Gloriosa dicta sum de
te Civitas Dei, si nostrae infirmitati similia di-
cuntur, quae magis pudenda, quae gloriosa dici
potuerunt? Oportuit ergo eam ab ipso funda-

menti primordio praeter ceteris aliquid digni-
tatis sortiri privilegium, quae secretorum Dei,
mysteriorumque caelestium in se susceptura
erat arcanum. Hanc namque domum funda-
vit altissimus, & edificavit sapientia, de qua,
quia aliter sentire non audeo, aliud dicere non
presumo. Scio in Mariam plus vixisse gratiam,
quam naturam. Audio ab Angelo, plenam
gratia, non invenio plenam naturam. Certe
plus est gratia, quam natura. Male conser-
uat naturam, qui offendit gratiam. Impru-
denter defendit naturam, qui impugnat natu-
rae conditorem Nunquid infra terminos nostros
coartanda est Dei sapientia? In omnibus qua-
esivit requiem Dei mater, & invenit; in concep-
tione quaerit, & non invenit? Potuit certe,
quisquis es, potuit Creator naturae, cui deseruit
omnis creatura, de luto natura nostra auream
vnam producere, quae haberet in se condi-
tam manna caelestis gratia. Nunquid aurum,
minus est aurum, quia in luto iacuit, aut quia
a terra defossam, per minutissima grana erui-
tur, idcirco minus habet splendoris, aut minu-
ri estimatur pretio. Et nonnullis interie-
ctis inquit: Attende & obaudi, quod testi-
monium huic fundamento dederit Propheta-
rum eximius: Homo natus est in ea, & ipse
fundavit eam altissimus. Intellige quod ait:
Ipse fundavit eam, ipse, non alius, non vetus
Adam, sed novus, novum iacui fundamentum,
super quod tam praeclearum, tam insigne surge-
ret aedificium. Alioquin si veteris ruinae man-
ere vestigia, si veteri superaedificatum est, ve-
tus Adam & non ipse fundavit eam altissimus.
Quod enim fundatur, non ab alio, sed a se ipso
materialiter inchoat. Certe si recens, si non es-
set insolitum, Propheta tanta novitatis mira-
culum obstupescens non exclamaret dicens. Na-
quid Sion dicit, homo: & homo natus, &c. Ac
tandem concludit haec verba subiiciens.
Dicat ergo, dicat Ecclesia: salus festiva dies, sal-
ue dies veneranda conceptionis, in qua initia-
tum est sacramentum nostrae redemptionis, per
quam extinguita est stramea versatilis, & aper-
ta ianua nostrae salutis. Gaudeat, oro, omnis
terra in conceptione tantae Virginis, in cuius
media, salutem operari dignatus est Deus.
Eruditissimus Ludovicus Caruaialus in

Luce 2

Eccles. 24

Psalm. 36

Ludovic. Cacnari. in
declarat. pro
Conceptione.

præcelebri illa exclamatione pro immaculata Conceptione Parisiis edita anno 1141. B Virginem in hunc modum loquentem per prolopoeciã introducit: Nam frustra dictum est, ubi abundavit delictum, superabundavit & gratia? abundavit sane delictum primi hominis in filios ab eo, eiusque posteris propagandos, sed secundi hominis, hoc est, filij mei gratia superabundavit: dum me alioqui casuram, ab illius crimine fecit immunem. Quis fieri potest, ut gratia superabundet, si tempore necessitatis non subueniat?

Genes 31.

Nonne delictum prævaricatoris in me superabundaret, si medicina redemptoris non præveniret? Quid si huiusmodi gratia non extenditur ad reliquos mortalium sexus, ne lata lex de morte Adam, & filiorum eius abrogaretur, hoc est, de peccati originalis munda-tione, saltem hoc mihi concedatur, quæ sola sum mater Dei, ut in me sola filij mei gratia præferens superabundet: cui, ut Hieronymus recte dixit, tota se infudit gratie plenitudo.

Hierony. ad Paul. & Euseb. Gen. 7.

Quasi cunctis rebus aquarum voraginibus obvolutis, arca Noë non fuerit sola super aquas eleuata. Arca illa, in qua erant animalia munda, & immunda, sic fuit sublimata, ut eam aquarum fluctus non lederent: & ego, quæ sum receptaculum Spiritus sancti, & vterus pudoris, ac innocentie, eram cataclismo peccati absorbenda? Nomen lata lege de capitis discrimine in eos, qui aulam Assueri intrarent non vocati, fuit Esther sola, pro qua hæc lex constituta non est: Rex ille prophanus sceptrum aureum super caput muliercule in signum clementie retendit, & pater misericordiarum in me reginam celorum, quam ipse in suam aulam, ut essem mater, ac sponsa, ab æterno vocauerat, non potuit misericordie suæ sceptrum extendere? Quid audio? Num potentiam Dei assenuatis? an clementiam? an vtrumque?

Idem in ca. 21. D. August. lib. 5. in Iulian. c. 9.

Idem in Cap. 21. Si qui Virginem in originali conceptam opinantur, videant illud Augustini in Iulianum. Si Christus, inquit, paruulus existens peccatum habuisset, postea adultus actuali crimine non caruisset. Vos ergo scipeda, qui illam conuictis fuisse conceptam,

Nam mihi attuale peccatum datis? An ipsa (quæ & sponsa Christi, domicilium Spiritus sancti, & arca Sethi intus, & foris deaurata) fuit alteri locata, Deo inimica, & summius peccati contaminata? hoc nemo eorum, qui de filij mei honore bene sentiunt, dicere audebit. Illud satis mirandum, quum isti non audeant in ea ponere peccatum veniale, quod à Christo non separat, ne in ea sit conuentio Christi ad Belial; imponunt tamen capitale crimen originis, quod suapte natura à Christo diuellit, & Diaboli mancipium facit. si peccatum veniale esset causa, ut conueniret Christo cū Belial, nonne si illa habuisset peccatū originale, quod est capitale, esset fortior causa in ea, ut Christo conueniret cum Belial? Non fert Christus in ea peccatum personæ, quæ non assumpsit, & feret peccatum nature, quam in ea assumpsit ergo si uultis, ut uini ad alterū non sit conuentio, necesse uobis est, ut ab ea originalem culpam expelatis. Vnde Augustinus tanti Virginis incorruptionem estimauit, ut de corpore hoc, quod aliquando mortale fuit, dicat: Illud sanctissimum corpus, de quo Christus carnem assumpsit, in quo diuinam naturam humane uniuert, eam uermibus traditam, quia sentire non ualeo, dicere pertimesco. Videis quam religiose de parte illa, quæ in ea abiectior, Augustinus loquitur? Et tamen saucia est lex in omnia corpora mortalium, in qua dicitur: Puluis es, & in puluerem reuertetur. Si contra legem ab ore alijssimi prolatam, Augustinus meum corpus præseruat, nec audeat id dare escam uermibus, cur uos animam meam, quæ tanto est nobilior, datis escam Diabolo? si zelatus legis obseruantiam, nonne Augustinus Zelotipus erat legis non violandæ? Et tamen in mei corporis honorem id loquitur, quod uos pusillanimitate cordis, ne aliud dicam, de anime meæ salute non modo non dicitis, sed bene dicentibus obstrepitis.

Idem cap. 26. Profer tu Augustinum, quem facis choriseum eorū, qui in me scripserunt, & uidebis quam sis uerus, & super Psal. Dices, inquit, Adam mortuus est propter peccatum: Maria mortua est propter peccatum: Christus mortuus est propter delicta peccata.

T hom. p. q. 26. art. 4.

D. August. in serm. de Assumpt.

Genes. 1.

D. August. Psal. 31.

quid.

quid colligis ex hac sententia? Augustinus non
 ait, me propter peccatum meum mortuam fuis-
 se, sed propter peccatum, ut intelligas, primi
 hominis. Vnde Paulus: Propter peccatum v-
 ninis hominis intrauit mors in orbem terrarum:
 & rursum: Stipendia peccati mors: ut non sola
 intelligas animae; sed etiam corporis mortem
 ob peccatum primi hominis euenisse in omnes,
 qui ab Adam erant naturaliter propagandi.
 Quasi Christus, qui nullum peccatum habuit,
 nec ab Adam fuit naturaliter descendens, si
 suae naturae dimitteretur, non fuisset etiam
 mortuus, aut senio conficiendus, nisi per nouū
 miraculum fieret immortalis. Vnde idē Augu-
 stinus Caro Christi mortalitatem de mortali-
 tate materni corporis traxit, recte ergo Aug.
 me mortuam dicit propter primi hominis pec-
 catum, propter quod statuum est omnibus
 hominibus semel mori.

Idem in cap. 32. Vnde Spiritus S. per quē-
 dam sapientem dicit: Aedificatio ciuitatis cō-
 firmabit nomen, & super hanc mulier immacu-
 lata computabitur: Hec ciuitas quid aliud,
 quam Ecclesia, quae (ut alibi scribitur) posita
 est in quadro virtutum, & supra fidem Euan-
 gelicam per quatuor viros illos Apostolicos
 traditam? Quae ciuitas nomen Christi confir-
 mat, dum aduersus haereticos fides Christia-
 nam multiplicatione stabilis. Super hanc ci-
 uitatem constituitur mulier immaculata, ut
 intelligas me nunquam sordibus fuisse pollutā.
 Vel profer tu aliam mulierem immaculatam,
 quae super Ecclesiam sit constituta. Itaq; filius
 meus non est ancilla filius, sed liberae & pote-
 stae inimici, quae libertate. Christus me libe-
 raui. An absque causa terra sacerdotalis in
 Psal. 109. Aet pro libera erat à tributo Pharaonis? Nō-
 ne filius meus est sacerdos in aeternum, secun-
 dum ordinem Melchisedechi: Qui ex me tanquā
 ex terra sacerdotali natus est, Terra, inquam,
 libera, non tributaria.

Accedit adhuc, quod quaedam testi-
 monia sacrae Scripturae, ex Genesi, ex Le-
 uitico, Ecclesiastico, ex Psalmis, Isaiā, &
 D. Paulo, quae immaculatam Conceptionem
 refragari videbantur, haud difficile expli-
 cari possunt obseuando, quod vniuersi-
 tas est duplex, Logica, & Politica: Illam

vna sola particularis interimit, hanc nec
 vna, nec plures particulares: communi-
 ter enim dicimus, quod tota ciuitas con-
 currit ad spectaculum, cum tamen multi-
 domi maneant, & in hoc sensu D. Matth.
 c. 3. dixit: quod exibat ad Ioannem Ierosoly-
 manam, & omnis Iudaea, & omnis regio circa Ior-
 danem. Vnde D. Hieronym. epist. ad Da-
 malum Papam de filio prodigo, exponēs
 illud Luc. 15. fili, tu semper mecum es, & o-
 mnia mea, tua sunt: ait, particulam illam v-
 niuersalem & omnia, non semper referen-
 dam esse ad totum, sed ad maiorem par-
 tem, & adhibet exemplum: Omnes decli-
 nauerunt, simul inutiles facti sunt: Omnes, Ioan. 10.
 qui venerunt ante me sues sunt; Omnes, quae Phil. 2.
 sua sunt, quaerunt. Secunda, quod proposi-
 tiones vniuersales de peccato originali,
 loquantur de lege ordinaria, & secundū
 communem cursum, cum quo tamē stat
 specialiter & extraordinarie priuilegiare
 aliquam personam, cuiusmodi fuit beata
 Virgo ob dignitatem Matris Dei, sicut
 olim Regina Esther non fuit comprehē-
 sa sub vniuersali lege ob regiam eius di-
 gnitatem: quam doctrinam necessario
 debere admitti ab aduersariis; ex eo eu-
 denter constat, quod tenentur quidpiam
 simile dicere ad locum Ecclesiast. cap. 4.
 Omnia, quae de terra sunt, in terram conuer-
 tentur, & ad illud 1. Cor. 15. vbi loquens de
 die iudicii. omnes (inquit D. Paulus) resur-
 gemus: constat autem in his vniuersalibus
 propositionibus, & in aliis similibus nō
 comprehendi sanctissimam Virginem,
 cum neq; in terram conuersa fuerit, nec
 in die iudicii resurrectura sit, cum iam
 resurrexerit. Similia sunt verba illa Iere-
 50. Omnes auaritia student, & cap. 8. Omnes
 auaritiam inuestiantur, à quibus tamen ne-
 cessē est excipere B. Virginem. In iure et-
 iam Canonico extant similia exempla:
 nam in capite. Omnis vtriusque sexus, de
 poenitentis, & remissionibus, praedicta
 vniuersalia verba verificantur, etiam si a-
 liquis particularis sit exemptus, quia Pa-
 pa non ligatur per illud copul, ut docent
 plures iurista cum Antonio de Butrio.
 Apud

Rom. 5. & 6.
 Tho. 3. p. c. 14.
 art. 1.
 Scot. in 3. dif-
 16. q. 2.
 Thom. 3. p. 9.
 14. m. 2.
 Eccl. 4. 9.
 Gen. 47.
 Psal. 109.
 Gen. 17.
 Leuit. 12.
 Eccl. 7.
 Psal. 10.
 Psal. 130.
 Isai. 53.
 Ad Rom. 1.
 2.
 1. Cor. 15.
 2. Cor. 5.

Matth. 3.
 D. Hieron.
 Luc. 15.
 Psal. 13.
 Ioan. 10.
 Phil. 2.
 Esther. 19.
 Eccles. 4.
 1. Cor. 15.
 Iere. 50.
 Ius Canon.
 Antonius de
 Butrio.

Apud ipsos etiam est receptissimū, quod terminus vniuersalis non distribuit vniuersaliter quoad illos, ex quorum distributione resultaret dissonus intellectus, vt habetur ex capite solitæ, in principio de Maioritate, & obedientia, at si vniuersales propositiones, afferentes, omnes contrahere peccatum originale, comprehenderent beatam Virginem, resultaret eo iudicio dissonus intellectus; nam quid magis dissonum, quàm, vt, quæ futura erat Mater Dei, prius fuisset ancilla Diaboli, & odio habita à Deo, & ad æternam poenam destinata secundum præsentem iustitiam? Quæ omnia confirmare possumus ex doctrina D. Thomæ 3. p. q. 28. ad. 2. vbi arguens, quod B. Virgo nõ fuisset sanctificata, antequam nata, per Augustinum ad Dardanum ita dicentem: *Sanctificatio, qua efficiuntur templum Dei, non nisi renatorum est; igitur B. Virgo non fuit sanctificata, antequam nata, quia renasci præsupponit nasci, & respondet D. Tho. quod Augustinus loquitur secundum legem communem, secundum quam non regenerantur aliqui per Sacramenta, nisi prius nata; cui legi Deus potentiam suam non alligauit, quin aliquibus ex speciali privilegio gratiam suam concederet, antequam nascerentur. Tertio dico, quod sicut Theologi distinguere solent de duplici voluntate Dei, antecedenti scilicet, & consequenti; ita potest distingui de duplici peccatore, & de duplici morte; scilicet antecedente, & consequente: ille dicitur peccator, & mortem incurrisse antecedente, qui in suis proximis causis habuit omnia sufficientia, & requisita ad peccandum, siue ad incurrendum mortem peccati; ille verò dicitur consequenter peccator, & mortuus, qui de facto peccatum contraxit: primo ergo modo concedi potest, quod B. Virgo peccauit antecedente, quia, quatenus fuit propagata ex commixtione maris, & foeminae, habuit sufficientem causam ad contrahendum peccatum originale, & hoc est fuisse peccatricem, & mortuam antecede-*

Q. Thomas.

D. Aug.

dent; sed inde non licet inferre: Virgo Maria antecedente contraxit originale peccatum; ergo de facto contraxit; sicut non sequitur; Deus vult antecedente Antichristum saluari, ergo saluabitur.

Adde his omnibus, quod quia B. Virgo concipienda erat absque peccato originali, voluit Deus ne parentes ex libidine appetitu in vsu matrimonii conuenirent, vt constat, tum ex verbis Angeli, quando apparuit patri B. Virginis dicens: *Deum clausit ad tempus vterum vxoris tue Anne, vt non libidinis foret, quod nasceretur, sed diuini esse muneris nosceretur.* Tum ex reuelatione facta B. Brigittæ; quod parentes Virginis conueniant non ex voluptate carnis, sed ex Dei obedientia, & præcepto.

Testimonia etiam quædam, quæ solū excipiunt Christum Dominum à peccato originali, in hunc modum explicari debent, quod solus Christus fuerit immunis à peccato, iure, & debito naturæ; & ex vi sue conceptionis absque virili semine; beata autem Virgo non sic fuit immunis à peccato, sed per gratiam, & ex speciali privilegio filii sui; & non per naturam. Ad hunc enim modū veniunt intelligentia multa loca sacre Scripturæ, vt: *Nemo bonus, nisi solus Deus: Exaltatum est nomen eius solius; & Tu solus pius es; & Soli Deo honor & gloria.* 1. Timoth. 2. Præterea explicari possunt, vt illud, cui adiungitur exceptio, debeat accipi principaliter, alia verò minus principaliter, sicut Deuter. 6. & Matth. 4. dicitur: *Soli Deo seruietis* & tamē D. Paulus ad Timot. 6. ait: *qui fideles habent Dominos, non contemnunt, sed magis seruiant;* ne autem inter hæc sit contradictio, omnes communiter explicant, quod seruicium sit soli Deo principaliter, aliis verò minus principaliter: ad eundem ergo modum intelligere debemus, quod solus Christus immunis fuit à peccato originali principaliter, sed beatissima Virgo minus principaliter; Christus de iure, B. autem Virgo de facto, non de iure. Tertio explicari possunt, si aliorum sententia

Hic. B. A. na apud. C. C. B. Brigitta in lib. suar. reuelation. vs supra. Conc. Florent. in decret. An. Conc. Nic. 2. in epist. Leonis p. Innocent. epist. ad Greg. Nuntia. factam. Zosimus. pa. epist. ad Conc. Aff. Bonifac. Conc. Mil. Innoc. 1. ser. Aff. Innoc. 1. ser. Paris. Luc. 18. Psalm. 118. Apoc. 19. 1. Tim. 2. Deut. 6. Matth. 4. Timoth. 6. Deut. 6. Matth. 4. 1. Timoth.

D. August. tentie adheremus, quod in exceptione
Heres. Pela. Christi à peccato originali, intelligatur
D. Aug. e. 10 etiam B. Virgo excepta. Nam, vt inquit
super Gen. D. Augustinus in sermone de Assum-
ad litteram, ptione: *Caro filij est caro Virginis Matris;*
e. lib. 1. & ergo excepta carne Christi filij ab omni
e. de bapt. macula, etiam debet intelligi excepta ca-
panul. lib. 3. ro Virginis matris; & præterea, quia hoc
e. 6. contra ipso, quod eximitur aliquis Rex, vel Prin-
luten. & de ceptus à iurisdictione Imperatoris, quan-
2. blasphem. tumcunque exemptio restringatur ad so-
contra Pe- lum Regem, intelligitur consequenter
leg. e. 2. de exempta etiam Regina: sed beata Virgo
cin. Dei ca. est Regina cœli, & terræ, & Angelorum:
e. super ergo exempto Christo Rege à seruitute
Psal. 34. peccati, etiam intelligitur exempta bea-
Psal. 141. & ta Virgo.

Tandem ad penetrandam mentem
 D. Augustini, & aliorum Patrum, apud
 quos nonnulla inueiuntur, quibus im-
 maculatam Virginis conceptionem ne-
 gare videntur, obseruandum est, quod
 illis temporibus maximè vigeat hæresis
 Pelagiana, denegans in infantibus origi-
 nale peccatum; ad cuius erroris extir-
 pationem sæpè Patres vtiebantur propo-
 sitionibus vniuersalibus, asserentes, om-
 nes contraxisse peccatum originale: nec
 oportebat tunc excipere B. Virginem, ne
 ex hoc hæretici ansam sumerent, qui ob-
 iiciebant Augustino, plurimos fuisse san-
 ctos in vita, ex quo videbatur sibi suffi-
 cienter colligi, quod non contraxissent
 peccatum originale, in quo errore magis
 firmarentur, si eis tunc concederetur,
 Virginem non contraxisse peccatum ori-
 ginale; vnde, sicut tempore Pelagii plus
 æquo tribuentis viribus liberi arbitrii,
 non absq; ingenti incommodo, & iniu-
 ria diuinæ gratiæ, tunc August. & alij SS.
 Patres, ita exaggerabant necessitatem di-
 uinæ gratiæ, vt non nihil derogare viderentur
 libertati liberi arbitrii; e contra
 verò tempore Lutheri negantis libertatē
 liberi arbitrii, & totam efficientiam actuum
 supernaturalium soli gratiæ tribuentis,
 multi Catholici scriptores ita in fauorē
 libertatis propenderunt, vt necessitatem

diuinæ gratiæ de medio tollere videren-
 tur: licet vera nec illi libertatem, nec
 illi prædictam gratiæ necessitatem abne-
 gare præsumat: Sic in proposito, cum vi-
 geret hæresis Pelagiana, peccatum origi-
 nale negans, certè D. Augustinus, & alij
 Patres, ita contrariam sententiam altruere
 conati sunt, vt sine vlla exceptione di-
 cerent; omnes contraxisse peccatum ori-
 ginale, cum quo tamen stat quod B. Virgo
 non contraxerit illud, quia ipsi loque-
 bantur secundum legem communem, il-
 lud autem fuit ex speciali priuilegio. Et
 hanc expositionem necessariò esse ad-
 mittendam, ex eo euidenter constat; quia
 aduersarij coguntur similem adhibere ad
 alia loca eiusdem D. Augustini, in quibus
 nec in eam excipit à peccato actuali, nisi
 Christum Dominum, nam in lib. de fide
 ad Petrum ait: *Firmissimè tene, & nulla*
tenuis dubites, exceptis illis, qui pro Christi
nomine sanguine suo baptizantur, nullum
hominem accepturum vitam eternam, qui
non hic à malis suis fuerit per penitentiam
fidemque conuersus. Et idem cap. 38. ite-
 rum ait: *Firmissimè tene, & nulla tenuis*
dubites, iustos atque sanctos homines, exceptis his, qui
baptizati paruuli sunt sine peccato hic minime
uiuere posse. Idem in simili dicit contra
 Iulianum cap. 9. Ecce in his omnibus
 locis, oportet excipere beatam Virgi-
 nem, quam constat, ex Doctrina D. Au-
 gustini, & aliorum Patrum, nec non ex de-
 creto Concilij Tridentini, nunquam
 commississe aliquod peccatum actuale,
 & veniale. Diuus autem Bernardus, qui
 oppositam videtur amplecti senten-
 tiam, si rem benè prepedamus, imma-
 culatæ Virginis Conceptioni opitulatur.
 Nam ille reprehendit Canonicos Lug-
 dunenses, quod sine exemplo, vel præ-
 cepto Romanæ Ecclesiæ nouum festum
 instituisent; si ergo nunc D. Bernardus
 (& idem est de alijs Patribus) videret ex
 auctoritate Romanæ Ecclesiæ festum
 Conceptionis celebrari, & Indulgentias
 à Pontificibus concedi a uidentibus ho-
 ras canonicas illius diei; etiam ipse
 id ipsum

D. Cyprianus
in epist. de
baptiz. par-
uulis.
D. Hilarius
libro de Tri-
nit.
S. Maximus
serm. de As-
sumpt.
D. Anselmus
lib. 2. cur
Deus homo
cap. 15. &
lib. de Con-
cept. Virg.
cap. 10. 13.
D. August.
D. Bernard.
epist. ad
Lugdun.
Leo Papa
serm. de As-
sumpt.
Dom.
Orig. hom.
7. super
Leuit.
D. August.
D. August.
Idem D.
Aug.

id ipsum libentissimè celebraret, immaculatam Virginis Conceptionem credens, ut egregiè adnotavit illustr. Card. Bellar. de cultu sanctorum l. 7. c. 16.

Deinde observanda est, quod inter SS Patres sæpe contrarietas abire sententias; nam D. Greg. & Hieron. in eam propendunt, quæ asserit, salomonem damnatum fuisse, ut constat ex capite salomon 32. quest. 4. & c. si enim vers. Salomon; Ambrosius autem; & Augustus, in ep. ad Hieron. tenent, quod Paulus rationaliter Petrum reprehendit, ut ipse ad Gal. 2. Hieron. autem super epistolam, ad Gal. dicit, quod peccavit, ipsum, qui erat caput Apostolorum reprehendendo. Item inter D. Augustus, & D. Hieron. fuit magna controversia de cessatione legalium, ac diversitas opinionum, vno tenente, quod cessaverunt tali tempore, alio verò id negante, de qui tractat Scotus, in 4. dist. 3. q. 4. & Alexander de Ales, in 3. p. Summæ in tractatu de cessatione legalium. Quando autem varietas viget probabilium opinionum inter Patres, unicuique licet amplecti (per se loquendo) quam maluerit, ut cum multis Theologis docet Henricus de Gandavo in 4. quolibeto q. 33. Unde D. Augustus in cap. Negare 9. dist. loquens de suis propriis scriptis ait: Neque

quorumlibet disputationes, quamvis Catholicorum, & laudatorum hominum, vel scripturas Canonicas habere debemus, ut nobis non liceat salua honorificètia, quæ illis debetur hominibus, aliquid in eorum scriptis probare, aut respicere, si forte invenerimus, quod aliter sentiant, quam veritas habet; diuino adiutorio, vel ab alijs intellecta, vel à nobis: talis ergo sum in scripturis aliorum, quales volo esse intellectores mearum: hæc illic; & in epistola ad Vincentium de scripturis Sanctorum doctorum ait: Tale genus scripturarum à scripturis diuinis distinguendum est; non enim in eis testimonia proferuntur, ut contrariū sentire non liceat. idem in cap. ego. dist. 9. Hæc alios ita lego, ut quantalibet sentiant, quantæ doctrina polleant, non ideo verum putent, quia in se sentiant, sed quia mihi per

alios auctores, vel probabiles rationes, quod à vero non abhorreant: persuadere poterunt: hæc illic. Cum igitur quodquot oppositè opinantur, non adducant rationes efficaciores, quam illas, quibus in hac sententiam trahimur, merito iuxta traditã D. Augusti doctrinam ab eorum opinione, in hac materia discedimus; maxime, quod, ut fatetur Caiet. 3. p. q. 74. art. 3. consuetudo Ecclesiarum particularium tantæ est auctoritatis, quod aliquando eam præferre licet sententiæ grauisimorum Doctorum: quanto ergo quæto magis id licebit in subiecta materia; vbi consuetudo totius Ecclesiæ Romanæ, quæ fidei columna, & veritatis magistra est, iam obtinuit festum immaculatæ Conceptionis celebrari. Constat autem quod interrogatus populus Christianus, quid celebret in festo Conceptionis B. Virginis, vniuersi consensu, non solum vulgares homines, sed & literatissimi respondent, præseruationem à macula peccati originalis: ergo signum est moraliter euidens, hoc esse obiectum præcipuum huius celebrationis in cultum tanti privilegii, & in honorem Virginis instituta, quæ cum Filio suo viuunt, & regnant in sæcula sæculorum,

Ex Theologis Scholasticis. §. 6.

In primis refero præclara testimonia D. Thomæ. Nam in 1. sentent. dist. 44. art. 3. ad 3. sic ait: Puritas inuenitur per recessum à contrario, & ideo potest aliquid creatum inueniri, quod nihil purius esse possit in rebus creatis sine vlla contagione peccati: & talis fuit puritas B. Virginis, quæ à peccato originali, & actuali sui immunis. Et in expositione salutationis B. Virginis: Ipsa (inquit) purissima fuit quantum ad omnem culpam, quia nec originale, nec mortale, nec veniale peccatum incurrit. Nec refert, quod quispiam dicat in 3. par. mutasse sententiam. Nam, ut refert Magister Ioannes Vitalis, insignis Theologus in tractatu de Conceptione Virginis: ipse testatur, se vidisse specialem quendam lib. Retra-

D. Greg.
D. Hieron.
Cap. Salom.
D. Amb.
D. Aug.

Gal. 2.
D. Hieron.
D. Aug.
Scot. in 4.

D. Thom.
Henricus de
Gandavo.
D. Aug.

D. Aug.

Caiet.

D. Thom.

Magister
Vitalis.

Ratio-

Stationum D. Thomæ, in quo retractabat opinionem, quam docuerat contra immaculatam Virginis Conceptionem, sicut Augustinus multa retractavit, quæ antea docuerat. Maximus item Theologus ille Varro, Scoti Magister, in 3. sententiarum dist. 3. hanc etiam sententiam docuit, addens, quod si debet errare, vult potius errare in abundantia laudis Virginis Mariæ, quam in diminutione: & Scot in 3. dist. 3. & clarius, & sine formidine distinct. 18. quæst. vnica §. hoc viso, vbi ait: *B. Virgo Mater Dei nunquam fuit inimica actualiter ratione peccati actualis, nec ratione originalis, fuisse tamen, nisi fuisse præseruata.* Inrefragabilis noster Alexander de Ales in lib. quæ de B. Virgine edidit, qui Tholozæ incatenatus extat in Choro Ecclesie Cathedralis, probat, ipsam Genitricem ab originali peccati macula præseruatam: vbi etiam retractat, quicquid in contrarium dixerat in tertio sententiarum distinct. 3. Nicolaus de Lyra sup. cap. 1. Luca: *Primus* (inquit) *spiritus venerat super Virginem adhuc in utero matris existentem, eam à peccato originali præseruando.* Atteolus Sanctæ Romanæ Ecclesie Cardinalis in 3. distinct. 3. multis rationibus, & testimoniis sacre Scripturæ firmiter eandem veritatem docet. Riccardus de S. Victore in sermone, qui incipit: *Nondum erat abyssus*, ait: *Non deuit, vt caro Mariæ obnoxia foret qualicumque culpæ: nam Dei sapientia indignum credimus, vt quam in lucem gentium prædestinavit, præuicinis tenebris sineet inuolui; non erit ingratus propria Matri, qui patri, matrique honorem præcepit exhiberi.* Illuminatus Doctor Mayton. in 3. dist. 3. quæst. 2. per vndecim Articulos probat eandem sententiã, specialiter tamen art. 2. ait: *Si Christus Matrem suam permisisset incurere peccatõ originali, peius sibi fecisset, quam si eam perpetuo pœna sensus punisisset: vnde B. Virgo in puris naturalibus constituta prius pœnam æternam elegeret, quam peccatum originale, quia magis quis debet fugere odium Dei, quam pœnam æternam.* Magister Henricus in quodã sermone, qui incipit:

*Consurget virga, ait, sacratissimam Virginem, quam Deus ab æterno præco: dinavit, vt esset Mater Dei, sub potestate Diaboli fuisse, & peccati sordē infectam, sentire non audeo, dicere pertinensco. Insignis noster Angelus de Pas in expositione symboli lib. 5. c. 2. his verbis probandam aggreditur immaculatam Virginis Conceptionem: *Omni argumentorum genere Mariæ integram, plenamque à Conceptione sanctitatem aggredior ostendere; hoc enim Scriptura, Concilia, Ratio, Auctoritas, & si quid ab exteris argumentationibus petiti potest, id ipsum persuadent.* Famulus vetus Hispanus in tractatu de Cõceptione Virginis, ait: *Honestior disputatio esset, excellentiam aliquam sacre Virginitatis Conceptioni supra primarum parentum creationem concedere, quam ipsam illis inferiorem appellare præsumere.* Riccardus item de Mediuilla, & Dominus Armacanus, qui contrariam sententiã tenuerant, postea palinodiam decantant; ille quidem in expositione salutationis angelicæ, hic verò in sermone super illa verba: *sapientia edificauit sibi domum.* Et Gilbertus Episcopus in insigni quadam Concione de laudibus Virginis, ait: *ipsa quoque benedicta Virgo à filio suo præseruata potest dicere illud Iudith 13. Non permisit Dominus me Ancillam suam coinquinari.* Incognitus super Psalm. 29. in illa verba: *In voluntate tua prestuisti decori meo virtutem,* sic ait: *Peccatum originale duobus modis contrahitur, scilicet, casualiter, & formaliter. Casualiter, quando seminaliter quis concipitur, & tunc inreconcepta est quedam seditas, & pronitas ad malum, quæ est causa, quare anima creata, & illi corpori vnita peccatum contrahit formaliter; ita, quod peccatum originale casualiter contrahitur in propagatione feminis, sed formaliter in conceptione hominis: Modo ad propositum, Christus non contraxit formaliter, neque casualiter, quia non descendit ab Adam per naturalem propagationem, sed habuit omnimodam innocentiam; Virgo autem Maria contraxit casualiter, quia per feminalem propagationem concepta, sed nõ contraxit formaliter, quia, antequam anima eius esset creata,**

Turo Scoti Magister.

Scotus.

Alexander de Ales.

Nicolaus de Lyra.

Atteolus.

Riccardus.

Illuminatus Doctor Mayton.

Mag. Henrici.

Angelus de Pas.

Petrus Hisp.

Riccardus de Mediuilla. D. Armacanus.

Prouer. 9. Gilberti. Episcopi.

Iudith 13. Psalm. 29.

De firmi-
liis. 4. de sta-
tu peccati.

Unde semen fuit purificatum, & sanctificatum; sic anima illi vni non fuit maculata. Cardinalis Bellarmus lib. 4. de statu peccati, postquam variis testimoniis immaculatam Virginis Conceptionem comprobauerat, hæc egressa verba subiunxit: Sed, nec rationes de se in eam ipsam sententiam confirmandam certum est, Deum potuisse beatam Virginem à peccati originalis contagione præseruare; probabile autem est, etiam voluisse; igitur probabile est, eam ab huiusmodi contagione fuisse præseruatam. Potuisse Deum hoc facere, negari non potest: nam neque ex parte Dei, neque ex parte creature ulla repugnantia ceruitur: Non quidem ex parte Dei, quia est omnipotens, & non est impossibile apud Deum omne verbum: Non item ex parte creature: nam nihil obstat, quo minus eadem temporis puncto anima rationalis creetur à Deo, & gratia repleatur, quod factum esse credimus in creatione Angelorum, & animarum primorum parentum, & multo certius in creatione anime Christi. Deinde, si potest anima iustificari, posteaquam peccatum habere cepit, ac per hoc de iniusta fieri iusta, ut in nobis fieri non dubitamus, cur non poterit anima in ipsa creatione sanctificari, antequam incipiat esse peccatrix? Dices: non repugnat absolute diuina potentia, aut voluntati præseruare aliquem à peccato, repugnat tamen posito decreto illo diuino, & immutabili, quo statuit Deus, ut si Adam non peccaret, omnes homines conciperentur iniustitia originali præditi; si autem peccaret, conciperentur in iniquitate, & essent natura filij ire. Respondeo: Decretum illud diuinum ita esse intelligendum, ut si Adam peccaret, omnes homines, qui ex ipso originem traherent, ex vi conceptionis, obnoxij essent peccato, neque ullum ius haberent ad iustitiam illam, quam in primo parente acceperant: non tamen eo decreto potestatem Deo esse ablatam, quo minus ex misericordia, & privilegio singulari posset aliquem à peccato, re ipsa præseruare. Nam ex Adam non solum peccatum, sed etiam mortem in totum genus humanum redundasse credimus; idque ab decreto Dei, quo dictum est: Quicum-

que die comederis, morte morieris. Vnde Apostolus 1. Corint. 15. In Adam (inquit) 1. Cor. 15. omnes moriuntur; Et tamen quis ambiguit, posse Deum efficere, ut aliquis re ipsa non moriatur: Decreto enim satisfieri videtur, si omnes à de postero morti obnoxij sint. Item Iacobus Episcopus Christopolitanus super Psalm. 45. hæc singularia præ cæteris verba habet: Christus debuit, & tenebatur Virginem Mariam ab originali præseruare, in quantum filius. Probatur: Nam omnis filius debet, & tenetur honorare matrem quantum potest, & decens est: sed Christus hoc potuit facere in quantum Deus, & in quantum creator, ut probatum est per primam conclusionem, & hoc fuit decens, in quantum ipsa erat Mater Dei futura, ut patet per secundam conclusionem; & debet, & tenetur facere in quantum filius: ergo sequitur, quod ipsum ab originali præseruauit. Item: Christus hoc tenebatur facere, in quantum legislator, nam legislator prius debet facere, quam docere, ut exemplo sui ceteri seruent leges ab eo latas: sed Christus legislator virtusque legis dedit præceptum de veneratione parentum: ergo seruauit illud, qui non venit legem soluere, sed adimplere, Matth. 5. & id eam legem de iusto seruauit, quia erat subditus illis. Lucæ 2. Item: Christus in omnibus cepit facere, & docere, ut patet Act. 1. ergo inter cetera hoc præceptum adimpleuit, præseruando Matrem suam ab omni peccato non solum actuali, sed etiam veniali & originali. Rutilius Episcopus Laurentianus super Magnificat lib. 1. ca. 23. quod enim festam Conceptionis. Deiparæ piè, ac sanctè celebretur, ex illo Cantici versiculo confirmandum est, quo dicitur: Beata me dicent omnes generationes: Nec enim solum fuit beata in Natiuitate, in actionibus, in vita, in morte, in Assumptione, in Resurrectione, sed etiam in ipsa Conceptione, prout consensus fere vniuersalis Ecclesie, & summorum Pontificum, & multorum Theologorum pia docet assertio. Thomas Bozius de signis Ecclesie lib. 9. c. 18. ait: Conceptionis porò festum Scoti acutissimi Theologi doctrina maxime confirmat, Sixti IV. legibus sancitum, & à cunctis Catholicis in mores publicos est receptum. Pelbartus.

Barthol. bartus in suo stellario libr. 4. postquam variis mediis immaculatam Virginis Conceptionem confirmauerat, ait: *Pit sentire debemus de Virgine, quod sit immanis, quonia scriptum est Ecclesi. 3. Maledictio matris eradicat fundamenta. Maledicit Matrem Virginem, qui eam peccatricem temerarie astruit, & haec maledictio eradicat fundamenta gratiae Dei.* Cauendum est etiam, ne si non celeberrimus festum Conceptionis Virginis, illam vltionem subeamus, quae scripta est Zach. vlt. *Percutiet Dominus omnes gentes, quae non ascenderint ad celebrandam festiuitatem Tabernaculorum, quia Tabernaculum Dei, in quo habitauit, est B. Virgo.* Fridericus Naufea, quae peccabilem Episcopum vocat Causius in Virginis illibatae Conceptionis laudem, haec scripsit: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias, id est, est ex lege naturae, ois filia humane spinose, id est, in peccato concepta sint, Maria tamen sanctissima Virgo per legem gratiae immaculata mansit, haud secus atq; lilium inter spinas, quae, est, sunt quamlibet horrida, aspera, rigida, atque tumida, crescit sane subter ipsas sine macula lilium ipsa speciosissimum, nihil suae virtutis amittens.* Ioannes Viguierius Dominicanus, lib. Institutionum cap. 18. §. 6. *Virgo non habuit peccatum originale, licet processerit ab Adam secundum rationem seminatalem. Amplius dicendum est, quod ipsa sola speciali privilegio preseruaata fuit, & praesentia, eo, quod fuit praesentia esse Mater, & domus Dei.* & Suarez 3. p. qu. 27. disp. 3. sect. 5. post multa alia sic ait: *Prudentem, & quasi practicam rationem ita conficio: nam Ecclesia sua auctoritate nobis concedit facultatem, ita interpretandi scripturas, vt Virginem sub peccato re ipsa contracta non comprehendant: & non solum dat nobis licentiam bene, & dignè sentiendi de puritate, & sanctitate Virginis, sed etiam nos inuitat, & concessis indulgentijs, quis ergo potest recta ratione aliter de Virgine sentire: cum praesertim recta ratio, & pietas postulet, vt quae possimus optimam estimationem de illa habeamus; & vniuersisq; ita esse debeat erga illam animatus, & affectus, vt si in eius arbitrio, & potestate situm esset, hanc gratiam, & privilegium illi*

concedere non dubitaret: ergo saltem in iudicio ferendo, quod nobis concessum est, euidenter ratione conuincimur, vt in illius fauorem inclinemur. Ne tamen in referendis verbis Doctorem plus aequo immorari videar, solum nomina, & loca indicabo, vbi hanc sententiam acerrimè defendunt. Honorius Augustodunensis vetus scriptor super cap. 5 Canticorum Abulensis Paradoxo 1. c. 21. & Exodi 34. Driedo libr. de Dogmatib. c. 4. p. p. circa finem. Roffensis disput. 2. cont. Lutherum. Cliftoucus opusculo de Puritate Virginis cap. 5. & 8. Lippomanus in Catena super Genes. c. 15, circa principium. Pigijs contra Erasmus Episcopus Catherinus Ord. Praedicatorum opusculo de Conceptione, & super epistol. ad Roman. c. 5. Vega super Trid. lib. 2. cap. 6. Corduba lib. 1. Quaestionarii q. 44. Castro lib. 12. contra haereses, verbo peccatum, hèresi 4. Suarez in 3. p. q. 23. Petrus de Aquila dictus Scotellus, Ocham Rupertus; Holcot, Ioannes de Rupertus; Holcot, Ioannes de Basilea, Basilea, Thomas de Argentina, Gerardus, Odo Salmeron Patriarcha Antiochenus, Illuminatus, to. 3. tract. Almayn, Tartaretus, Salmeron, Gabriel, 12. in illud & penè innumeri alii Doctores Scotiae fecit mihi idem firmiter docent in 4. dist. 9. Adde magna per plures Iurisperitos, quos refert, & sequitur Couartuu. in cap. Alma mater. p. 2. §. 9. & Nauartus preclud. 8. nu. 9. & idem tenuisse antiquos Rabinos tradit Galatinus lib. 7. cap. 3. & nouissimè Cardialis Toletus in cap. 7. Ioannis.

Honor. Aug. gustodunens. Abulensis. Driedo. Roffens. cot. Lutherus. Cliftoucus. Lippomanus. Pigijs. Erasmus. Catherinus. Vega. Cord. Castro. Suar. Poems de Aquila dict. Scotellus. Ocham Rup. Holcot. Ioannes de Rupertus; Basilea. Salmeron. Almayn. Tartaret. Salmeron. Gabriel. 12. in illud & penè innumeri alii Doctores Scotiae fecit mihi idem firmiter docent in 4. dist. 9. Adde magna per plures Iurisperitos, quos refert, & sequitur Couartuu. in cap. Alma mater. p. 2. §. 9. & idem tenuisse antiquos Rabinos tradit Galatinus lib. 7. cap. 3. & nouissimè Cardialis Toletus in cap. 7. Ioannis.

Ex Iure Canonico, & Ciuili §. 7.

IVra etiam Ciuilia, Iurifconsultorumq; Oracula immaculatæ Virginis Conceptioni ad stipulantur, & fauent. Nam, vt habetur in l. in sacris la. 3. C. de proximis factorum seniorum lib. 12. Mater gaudet privilegio filii, & vt habetur in l. bene à Zenonc. C. de Quadrip. Prae. Augusta gaudet privilegio Principis. Vnde in l. Princeps. ff. de legibus habetur: *Imperator eadem privilegia tribuit Augustæ,*

Glossa.

que ipse habet. Et Gloss. ibi ait: *habet eadem privilegia, que sicus, ut sic ad vestigalia non teneatur*. Unde sicut Imperator Christianus non pendit, nec soluit vestigial peccati originalis, ita B. Virgo, licet diuersimodo de id vtrique conuenit, Christo per naturam, & ex modo suæ conceptionis; Virgini ex privilegio, & ex gratia: quomodo D. Hierony. serm. de Assumpt. dixit: *In Maria totius gratie, que est in Christo, plenitudo venit, sed aliter*. Aliter quidem dixit, quia Christo ex debito, Virgini ex gratia; illi, ut capiti, Virgini, ut collo; illi, ut fonti, Virgini ut aqueductui, id competeat: Item l. 2. C. de crimine sacrilegij habetur. Crimen sacrilegij committere eos qui dabant, an aptus sit ad dignitatem is, qui ab Imperatore ad eam est electus: si autem Virgo Maria peccato fuisset infecta, non videretur idonea ad dignitatem Matris Dei; nam si commisisset peccatum veniale, dedecet illā, vnde Trident. Concil. docuit, nunquam illud commisisse, quanto magis incurrisse originale, quod grauius est, ut non semel diximus? Item, quia, ut habetur l. sicut §. vehiculum, ff. commodati, non potest eadem res in solidum simul à duobus dominis possideri: sed B. Virgo fuit in primo instanti sui esse possessa à Deo, iuxta illud: *Dominus possedit me in initio viarum suarum*: ergo non fuit possessa à Demone. Quod si hæc nostra assertio dubia, & adhuc sub iudice est, cum neutram partem Ecclesia determinauerit, id etiam nobis prodest, ut in fauorem Virginis sententiam feramus; ut enim dicitur l. quoties. dub. ff. de re iudicata, cum de alicuius libertate dubitatur, semper in libertatis fauorem sententia

ferenda est: ergo, cum dabitur, an beata Virgo Maria libera, & immunis fuerit à peccato originali, sententia debet ferri in eius fauorem, ut scilicet, nunquam sub peccati, aut Diaboli captiuitate iacuerit, Ambigua etiā interpretanda sunt in meliorem, & humaniorem partem, & habetur cap. estote, & ibi Gloss. de verb. signif. cui consonat illud, quod, cum iura partium fini obscura, res potius est fauendum, quam a-fiori, ut constat ex l. fauorabiliores ff. de Regul. iur. Fauet deinde, quod secundum leges, & iura, conditor legis non tenetur ad leges à se conditas, 25. quæst. 5. c. Ideo & ea confidimus, & 15. qu. 1. considerauimus. Vnde, & Aristoteles de Regimine Principum dicit; quod nullus Princeps obligatur suis legibus, sed potest dispensare in illis, & aliquos excipere ab eis; ut docent Iustinianus C. de leg. l. digna vox; & Vulpianus ff. de legib. l. Princeps: cur ergo dicemus, Deum, qui potuit, non dispensasse cum dilectissima Matre sua? Fauet etiam l. Canonicum: nam, ut constat ex c. vbi periculum de electione libr. 6. & c. qui escamus 42. d. maioribus damnis, & periculum cautius, & citius obuiandum, & prouidendum est: sed Deus prouidit, ne beatæ Virginis corpus in putredinem veniret, quod minus malum est: ergo etiam prouidit, ne anima eius peccati originalis detestabiliorem putredinem incurret: id enim non solum ad tantæ matris, sed ad ipsius filii honorem spectabat, qui cum Patre, & Spiritu sancto viuunt, & regnant in sæcula sæculorum. Amen.

D. Hierony.

l. 2. C. de cri. sacrilegij.

Concil. Trid. Sess. 23.

l. sicut.

Eccles. 24.

c. estote. gl. verb. signif. l. fauorab.

Aristotel.

l. digna vox. Vulpian. de legib.

l. Princeps. c. vbi periculum.

c. quiescimus.

Finis Libri Primæ.

DE SA-